

ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

**“СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 2014.”
У ВРТЛОГУ ПОПЛАВА**

(пројекат ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске)

Бијељина, 2014. година

С А Д Р Ж А Ј

УВОДНА ОБРАЋАЊА	6
I ДИО	12
ПОЗДРАВ ИЗ ВРТЛОГА 2014. ГОДИНЕ.....	12
II ДИО	15
"У ВРТЛОГУ СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ 2014.".....	15
МАЈСКЕ ПОПЛАВЕ У СРПСКОЈ - КОНТЕКСТ ПРИПРЕМЕ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА "СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 2014."	16
МОЈЕ ВИЂЕЊЕ ПОПЛАВЕ... ..	18
СТРЕС-РИЗИК-ОДГОВОРНОСТ (ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА "СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ-2014.")	20
ПРИПРЕМЕ ИЗ ПОПЛАВЉЕНОГ ДОБОЈА... ..	25
ПРВА СМЈЕНА...БИЈЕГ ОД ПОПЛАВА	28
"ПОГЛЕД НА ДУГО, КИШНО ЛЕТО 2014." (ОСВРТ НА УКУПНЕ РЕЗУЛТАТЕ ПРОЈЕКТА СА ПАРАМЕТРИМА)	31
КАД МОРЕ И ДЈЕЧИЈИ ОСЈМЕХ ПОБИЈЕДЕ ПОПЛАВЕ	35
ОДЛАЗАК ДЈЕЦЕ СА ПОПЛАВЉЕНИХ ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, У РЕПУБЛИКУ ПОЉСКУ	36
КАКО СУ ДЈЕЦА ВИДЈЕЛА ПУТОВАЊЕ У ПОЉСКУ?	41
"СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ - 2014. ГОДИНЕ" - VIII СМЈЕНА УТИСАК О ДЈЕЦИ КОЈА СУ ДОЛАЗИЛА СА ПОПЛАВЉЕНИХ ПОДРУЧЈА"	45
III ДИО	48
АНАЛИТИЧКО - ИСТРАЖИВАЧКИ ДОДАТАК	48

УВОДНА ОБРАЋАЊА

Министарство здравља и
социјалне заштите
Републике Српске

Поштовани учесници и реализатори пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске",

Користим ову прилику, прије свега, да истакнем своје поштовање према свима вама који учествујете у реализацији овог веома важног Пројекта. Веома сам поносан на чињеницу да је овим програмом, до сада, обухваћено близу 19.000 малишана из свих дијелова Републике Српске.

Иако сам релативно кратко на челу Министарства здравља и социјалне заштите, о пројекту "Социјализација дјеце Републике Српске", чуо сам раније, као веома корисном и успјешном инклузивном програму. Као министар сам имао обавезу, али као љекар и човјек, имао сам професионалну радозналост и људску потребу да се лично увјерим у те наводе и посјетим малишане који су боравили у Кумбору. Крајем јула ове године, то сам и учинио и на моје велико задовољство, упознао сам дјечаке и дјевојчице из девет градова Републике Српске који су са мном подијелили своје утиске о одмаралишту и показали ми своје највеће таленте.

Слушајући дјечија искуства, схватио сам колико је заправо важан пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске" и колико успјешно реализује концепт инклузије. У дјечијем одмаралишту Кумбор, сва дјеца су једнако третирана и свима је омогућено да покажу шта знају и учествују у свим активностима. Тамо нико не говори о недостацима, нити они постоје.

Било је задовољство видјети дјецу различитих узраста и могућности да потпуно равноправно показују своје таленте, да заједно уче да пливају, рецитују, глуме и цртају. Схватио сам да радост свих тих дјечака и дјевојчица који бораве у Кумбору није случајна, него је резултат великог труда који су уложили учесници Пројекта заједно са дјецом. Схватио сам, да је то један, од заиста, најуспјешнијих инклузивних програма чији се резултати осликавају на насмијаним дјечијим лицима.

Надам се да ћу опет посјетити Кумбор. Тамо вриједи враћати се и видјети да директан рад са дјецом има свој смисао и сврху, много већу и кориснију од свега што се може написати на овом папиру. Тамо се види и осјети дјечија радост и безбрижност, без обзира на све њихове животне тешкоће. Срећан сам што сам имао прилику бити дио овог Пројекта, за који се надам, да ће потрајати још много година и пружити подршку свој дјечи из Републике Српске којој она буде потребна.

*др Драган Богданић,
министар здравља и социјалне заштите*

Драга дјецо и сви остали који сте дио кумборске приче...

Прије свега желим да изразим своје пријатно изненађење, а још веће задовољство што ми се указала прилика да могу да вам се обратим у Билтену, који традиционално ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, посвећује реализацији пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске".

Уз подршку Владе Републике Српске, већ пуних тринаест година управо Фонд за дјечију заштиту са својим сарадницима, осмишљава, реализује и унапређује овај Пројекат. Статистика каже да је закључно са 2014. годином, близу 22 000 лица, од тога готово 19 000 дјеце најосјетљивијих категорија, учествовало у "Социјализацији.."

Кад сагледамо ове цифре, па то је један град!! Замислите да се на једном мјесту окупе сви који су били дио овог великог, за Републику, значајног Пројекта?! Па то би била нпр. препуна београдска "Комбанк - Арена"! Препуна лијепих сјећања на дане дјетињства у Кумбору, незаборавних другарстава, првих јавних наступа, аплауза... а то, у ствари, значи препуна оплемењених младих људи. Велико је то богатство Републике Српске. На моје задовољство и ја имам улазницу за улазак у то друштво. Наиме, већ неколико година посјећујем Кумбор и радујем се сваком новом сусрету. Предивни су тренуци проведени са малишанама, чија одрастања на жалост нису тако безбрижна. Али, они током

прелијепих десет дана, на морској обали, у оквиру пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске", забораве на своју свакодневицу, имају прилику за радовање и да покажу своје потенцијале.

Нарочито ме импресионира учешће посебно талентоване дјеце у Пројекту, који са пуно емпатије и разумијевања осјећања, проблема и идеја других особа, разумијевања према својим вршњацима чија су дјетињства осујећена неповољним условима, реализују бројне програмске активности. Млади таленти су, управо, прави примјер другарима, како се радом и образовањем може боље и више постићи у животу. Некако ми се урезала у сјећање посјета Кумбору, када су млади иноватори Српске, представљали своја достигнућа у области електротехнике и физике. Сви су били усмјерени на ефекте које су производили инструменти, ауторска дјела младих иноватора. Оно што је било још фасцинантније, то је позитивна енергија која се осјећала у одмаралишту. Тада сам упознала и ту димензију овог Пројекта и схватила да је један од његових значајнијих циљева да талентована дјеца из Пројекта, одлазе обogaћена емпатичним осјећањима и да ће, као будући носиоци развоја друштва Српске, бити бољи људи, који ће знати да разумију различитост. И тако сваки мој одлазак у Кумбор, има свој печат, а заједничко им је лијепо сјећање.

Као неко ко је у извршној власти Српске, увијек сам била добронамјерна подршка ЈУ Јавном фонду за дјечију заштиту Републике Српске, институцији чији професионалци улажу максималне напоре да континуирано унапређују пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске". Моја велика жеља би била да Република Српска има у власништву одмаралиште на мору, у коме би Фонд за дјечију заштиту могао приоритетно да реализује овај Пројекат, али и многе друге активности, током цијеле године, у најбољем интересу дјеце и младих Српске.

Драга дјецо, обећавам да ћу се трудити и учинити људске и професионалне напоре да заједно са свим одговарајућим факторима у Српској, дођемо до тог циља и да наш и ваш пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске", траје генерацијама...

*С великим поштовањем за
мале и велике Кумборце, ваша*

**проф.Нада Тешановић,
Потпредсједница Владе Републике Српске и
министрица у Влади Републике
Српске**

Поштована дјецо и сарадници на Пројекту,

Ево нас поново заједно, након годину дана, а по завршетку још једног циклуса нашег и вашег пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске". Љето које је иза нас, остаће упамћено по незапамћеним поплавама у Српској. Поплавама које су директно или индиректно утицале на све активности појединаца и друштва у цјелини, па тако и на активности ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту Републике Српске. У организационом смислу, на удару је приоритетно био управо овај Пројекат због питању одласка дјеце и пратећег особља у Кумбор.

Сада када је све прошло, морам са вама да подијелим искуство да је било врло тешко у сваком погледу!

Стручна служба Фонда је у припреме Пројекта кренула правовремено.

Према временској динамици, крајем априла и почетком маја је започела едукација пратећег особља, као последња фаза припреме. Али, почетком маја су почеле и кише... Надали смо се да ће кише бити краткотрајне и да ће бити без посљедица... али, све је остало само на надањима.. почеле су поплаве! Прекинули смо обуке!

Вријеме је неумитно пролазило, примицао се датум почетка прве смјене 22.05.2014., кише нису престајале, а поплава је дивљала.

У Фонду, чија је зграда у Бијељини такође била поплављена, који је такође био поплављен, предузимане су све (не)могуће активности да реализација "Социјализације дјеце Републике Српске 2014." крене према плану. Требало је у првој смјени да отпутују предшколци из девет градова, поред осталог и из поплављених подручја и то из: Бања Луке, Шековића, Бијељине (Новог насеља Јања), Лопара, Кнежева... Поплавама су захваћени и сарадници на терену у центрима за социјални рад, као и стручни радници у Фонду за дјечију заштиту у Бијељини. Сви су били под стресом! У таквој ситуацији, избјегавајући ризике,

најлакше је било донијети одлуку да се одлаже почетак Пројекта. Таква одлука би изазвала домино ефекат на планираних тринаест смјена, и тиме неизвјесност учешћа око 2000 учесника, од тога 1700 дјеце, која се радују мору!! Предшколци из Херцеговине нису били поплавлени и њима је било тешко објаснити да крајем маја неће на море, а данима се већ надају и маштају.

Као Директор Фонда, са сарадницима и органима Фонда, морао сам донијети и предложити коначну Одлуку.

У сарадњи са ресорним Министарством здравља и социјалне заштите, Министарством просвјете и културе, те са сарадницима у Фонду, одлучио сам да Пројекат крене по плану 22. маја и да у Кумбор отпутују предшколци из Херцеговине, која није поплавлена. Дјеца која су због поплава била спријечена да отпутују, планирано је и омогућено њихово накнадно учешће током реализације Пројекта.

Наравно, било је и дилема да ли уопште да се малишани одвајају од својих родитеља, током актуелне трауме од поплава? Уз квалитетну припрему и подршку током боравка у Кумбору, и организовање самих родитеља, ова одлука се у цјелини показала исправном.

На задовољство дјеце, уз велике напоре и пожртвованост, ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, ресорног и других министарстава, као и свих сарадника и партнера, "испливали" смо из катастрофалних поплава и "допливали" до Кумбора и назад, до својих домова у Српској..

Стога, ово је право мјесто и прилика да се захвалим свим актерима овогодишње успјешне реализације Пројекта, која је показала да заједно имамо капацитете да благовремено, професионално и одговорно дјелујемо и у ванредним ситуацијама, а у најбољем интересу дјеце Српске.

Са надом да су поплаве прошлост, која више неће бити дио пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске", срдечно вас поздрављам.

Рад дјевојчице Зорице Радовић
Шамац, VIII смјена

Момир Попић
дипл. правник
Директор
ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту

Поздрав из вртлога 2014.године

Драги моји ...

Налазимо се на почетним страницама билтена "Социјализација у вртлогу поплава", билтена традиционално посвећеног реализацији пројекта "Социјализација дјече Републике Српске". Вјерујем да ће текстови и радови успјети бар дјелимично да представе како је текла реализација нашег заједничког Пројекта у 2014. години.

Утисак коме не можемо да се отнемо када помислимо на прољеће и љето ове године су свакако поплаве и кише... Дуго ћемо памтити мајску, водену стихију која је оставила иза себе велике невоље у Српској, а нарочито у Добоју, Бијељини, Шамцу, Бања Луци, Приједору... Свакако ни припрема и реализација Пројекта није могла остати отпорна на посљедице великих поплава. Не зна се да ли је било теже у припреми или реализацији одласка готово 2000 особа у Кумбор?

Није била ријеткост да малишани са поплавлених подручја - учесници у Пројекту, пођу у Кумбор са надом да ће се бар мало "одморити" од киша?! На жалост, дешавало се да их је и на мору дочекала киша, понекад и пола смјене. Често би знали пословично рећи.." па да ли мора киша падати тамо гдје год смо ми из Републике Српске?" То је био више израз очаја и разочарења. Али то су ситуације на које се није могло утицати, па смо сви заједно учинили напоре да и кишни боравак у Кумбору учинимо занимљивим и вриједним сјећања.

Овом приликом се захваљујем пратећем особљу, нарочито у смјенама гдје су била дјеца са поплавлених подручја и у "кишним смјенама", на труду који су додатно уложили да анимирају дјецу и умање њихову трауму изазвану посљедицама поплава. Није то било ни лако ни једноставно, нарочито ако имамо у виду да је и одређени број пратећег особља (васпитачи, потржавајуће особље, медицински тимови, волонтери...) долазило са поплавлених подручја и сами су били изложени трауми!! Уложени су надљудски напори да се, иначе, наглашено осјетљивој категорији дјече, ублажи додатна траума и десет дана учини периодом безбрижности одмора и радости. Наравно, није било једноставно ни Стручној служби Фонда, обзиром да су и град Бијељина и зграда ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту Републике Српске били поплавлени. За важне и тешке одлуке у смислу почетка Пројекта, према временској динамици 22. маја, консултовано је ресорно Министарство здравља и социјалне заштите и Министарство просвјете и културе (обзиром на путовање предшколаца). Свака одлука је носила собом ризике, било је важно процијенити степен ризика и у складу са тим донијети Одлуку! Оправдано су, понекад, комуникације у припреми, али и током реализације у одмаралишту, биле оптерећене додатним тензијама или падом толеранције.

Али, све би се брзо превазишло у корист дјеце.

Дакле, љето 2014. године је протекло у ванредним околностима, али тиме је веће професионално задовољство због успјешне реализације Пројекта. Дјечији радови, изјаве, извјештаји пратећег особља, утисци током посјета високих званица су потврда да је упркос свему близу 1700 дјеце понијело лијепе утиске из Кумбора и да је пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске-2014.", постигао своје зацртане циљеве.

И поред свих обавеза, традиционално су Кумбор посјетиле Министарка породице, омладине и спорта, Нада Тешановић и Омбудсман за дјецу РС, Нада Граховац, које не крију своје задовољство дружењем са дјецом и пратећим особљем, али и жељу да се лично увјере у услове и ток реализације Пројекта. Прим. др Драган Богданић, Министар здравља и социјалне заштите је први пут посјетио ове године Кумбор и могли сте у уводном дијелу Билтена да прочитате његове утиске о боравку са дјецом и о самом Пројекту.

Посјету дјечији су уприличили и директори појединих центара за социјални рад, начелници општина, а и одређени број професионалаца-појединаца који раде на припреми Пројекта. Медији, на жалост, су били само када су Министри били у посјети Кумбору.

Поштовање свима који су уложили напор, показали интересовање и посјетили учеснике нашег Пројекта у Кумбору и тиме дали подршку његовој даљој реализацији.

Овај Билтен је крај приче о реализацији пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске 2014.", али је и почетак приче за Пројекат у 2015. години. Као руководиоцу Пројекта, остаје само да дубоко одахнем што се све добро завршило и да се надам да ће и наредне године бити успјешне као и свих претходних тринаест, али да ће бити мање трауматичне од 2014. године!

Свима који су били дио кумборске приче у 2014. години искрено се захваљујем на труду, пожртвованости, разумијевању, стрпљењу и љубави показаној према дјечији, јер потпуно одговорно тврдим да се овај посао не ради без емпатије и љубави према дјечији, без обзира на њихову различитост!

*Мр Јованка Вуковић, дипл.
социјални радник
руководилац
пројекта "Социјализација
дјеце Републике Српске"*

"У ВРТЛОГУ СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ 2014."

Мајске поплаве у Српској – контекст припреме и реализације пројекта "Социјализација дјете Републике Српске 2014."

Средином маја, 2014. године, Републику Српску задесила је једна од највећих природних катастрофа од њеног настанка. Почело је са кишама. Падавине су превазишле рекорд задњих 120 година, од како се врше мјерења. Само у периоду од 48 сати, од 13. до 14. маја 2014. у неким подручјима Босне и Херцеговине пало је око 150 l/m². Током 15. маја, поплаве су почеле да захватају градове око великих ријека. Из корита су се излиле: Босна, Дрина, Сава, Врбас, Сана и друге ријеке. Један за другим, плавлњени су градови и општине: Добој, Модрича, Шамац, Бијељина, Приједор, Челинац, Шековићи, Брчко, Бања Лука... До краја 16. маја ванредно стање је проглашено у око 20 општина Републике Српске, а 17. маја ванредно стање проглашено је на цијелој територији Српске.

*Поплављена Бијељина
(Архив града Бијељина)*

Током 16. маја, Предсједник Републике Српске затражио је помоћ других држава. Прва држава која се одазвала овом позиву је Израел. У одбрану становника и имовине и санирање штете, укључени су сви нивои власти, полиција, оружане снаге, цивилна заштита, хуманитарне, вјерске и спортске организације и грађани. Укључене су и екипе за подршку из Аустрије, Белгије, Македоније, Словеније, Хрватске и Луксембурга, Црне Горе, Турске, Велике Британије, Италије и многе друге.

Стање се почело смиривати 18. маја и ријеке су се полако враћале у своја корита, али су иза себе оставиле разорне посљедице. Најмање 20 особа је погинуло, а на хиљаде евакуисано из својих домова и то је оно ненадокнадиво,

али и материјална штета поплава заиста је огромна. Активирана су и многобројна клизишта и срушени су стамбени објекти и у општинама које нису биле непосредно погођене поплавама. Прекинуте су бројне комуникације, путеви, жељезница, порушени многи мостови. Дуго времена, након поплава, до бројних мјеста се могло стићи само чамцима или хеликоптерима. Због поплава и клизишта, дошло је до помјерања неких минских поља која су раније означена, што је поново угрозило животе великог броја људи. Директне или индиректне посљедице поплаве, обухватиле су милион и по грађана у БиХ, а штета се процјењује на неколико милијарди КМ.

Након поплава, требало се суочити са посљедицама. Влада Републике Српске, формирала је Фонд солидарности за обнову Републике Српске као правно лице са јавним овлашћењима чија је надлежност успостављање и вођење Јединственог регистра штета, као и управљање и располагање намјенским средствима за обнову Републике Српске, након поплава у мају 2014. Све институције Српске морале су свој ангажман да прилагоде новим условима. ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, није прошао без оштећења у поплавама. Поплављен је магацин као и дио просторија на нижим спратовима, али је та штета брзо санирана. Приоритет управе менаџмента и управљачке структуре Фонда, био је да корисници права из дјечије заштите што мање осјете посљедице поплава, и да се остваривање права реализује планираном динамиком. Захваљујући прије свега, ангажману сарадника из мјесно надлежних центара за социјални рад, као првостепених органа у систему дјечије заштите, у намјери се и успјело и све новчане накнаде исплаћиване су редовно.

Када је ријеч о задовољавању развојних потреба дјеце, односно пројекту “Социјализација дјеце Републике Српске-2014.” тај задатак био је додатно отежан због специфичности саме припреме и реализације Пројекта. Само великом жељом и изузетним залагањем свих укључених у рад на Пројекту: ресорног Министарства здравља и социјалне заштите, центара за социјални рад, домова здравља, специјализованих установа социјалне и дјечије заштите, универзитета, стручног особља, васпитача, родитеља и саме дјеце, пројекат “Социјализација дјеце Републике Српске” успјешно је реализован и у 2014. години.

Стручна служба Фонда

*Поплављени Добој
(извор фото Независне новине)*

Моје виђење поплаве...

Киша је падала данима, па су и ријеке почеле да надолазе, а водостај је убрзано растао. Говорило се о могућим поплавама и све је указивало на то. Убрзо су поплавлени Добој, Модрича, Бијељина..., али ми у Шамцу као да то нисмо схватили озбиљно. Вјеровали смо да се то нама неће догодити или бар не у оволикој мјери. И ја нисам вјеровала. Можда, зато, што ни најстарији мјештани не памте овако нешто. Радило се на заштити насипа, али ништа нас није могло спасити од воде која је надлазила. Насип је у току ноћи попустио и вода је великом брзином улазила у град. Рано ујутро отишла сам у Центар за социјални рад, ушла у своју канцеларију, а стигао је и директор. Заједно смо покушали да заштитимо опрему. Рачунаре смо подигли на столове, документацију на ормаре, а вода је већ улазила у зграду. Вратили смо се кући, а ја сам собом понијела документацију о регистрацији центра и персоналне досијее. Испоставило се, на крају, да је једино то и спашено. Великом брзином, град је поплавлjen, а поплавлjena су и околна села. Није било нигдје ничега, само вода, вода непрегледна, туга голема и катастрофа невиђена.

*Поплављени Шамац
(извор Фото фонет АП)*

Пристизали су добровољци са чамцима, војска и полиција пружајући несебичну помоћ угроженом становништву. Болесни и угрожени су евакуисани, а спашаване су и животиње. Вода је достигала до два метра висине, понегдје и три, а у нижим дијеловима и до четири метра. Уништена су поља, жита, усјеви, много штете у сточном фонду. Допремана је хуманитарна помоћ, стизала је са свих страна. Било је пуно посла, радило се од јутра до вечери и суботом и недељом. На терену, стварност је била сурова, а Шамац уништен град, уништена имовина. Очај и туга на лицима људи, невјерица, ријечима тешко описати. Уништена је и зграда Центра, опрема, документација поплавлjeno је и наше

службено возило. Сав дугогодишњи рад, уништен је у једном дану. Требало је кренути из почетка, и како даље, безброј питања без одговора а становништву потребна наша помоћ. Привремени смјештај, нашли смо у М.З. Црквина. Једна просторија, без опреме, телефона. У таквим условима и под сталним притиском било је тешко радити. Многи су нас се сјетили, слали помоћ и ријечи подршке, а нама је то много значило. Тако, једном радећи на сортирању и слагању хуманитарне помоћи, на гомили одложене празне амбалаже, картона, угледах једну књигу. Штета је да буде уништена, помислих. Ставих је у торбу, а навече сам је мало прелистала. Нађох и једно писмо у њој, од непознате жене. Ријечи једноставне, топле, људске, много су ми помогле.

Вријеме је пролазило, а посла све више. Требало је припремити документацију за одлазак дјеце у Кумбор и Пољску, у томе нам је много помогао ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, основна школа "Шамац" и многи други.

Боравак у Кумбору и Пољској била је прилика за дјецу и нас одрасле (пратеће особље), да бар на кратко отпутујемо и заборавимо на проблеме и поплаву. Дјеца су била сретна и задовољна, као и њихови родитељи.

А ми у Центру за социјални рад се полако враћамо редовним пословима уз велику и несебичну помоћ других. За пружену подршку, захвални смо: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, Броду, Дервенти, Бањој Луци, Требињу и свима који су нас се сјетили у овом, за нас тешком периоду.

*Миљић Јелена, социјални радник
Центра за социјални рад Шамац*

васпитач VIII смјене у Пројекту 2014.

СТРЕС-РИЗИК-ОДГОВОРНОСТ

(ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА
"СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ-2014.")

Мај, по многима најљепши мјесец у години, мјесец када експлодирају боје, када сунце почиње јаче да грије, када се прољеће очитује у свом најљепшем свјетлу.... За чланове Стручне службе Фонда мај је и још нешто, вријеме када се завршавају активности око припреме реализације пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске".

Тачније, мај је мјесец када се шаљу обавјештења стручном особљу и учесницима о броју дјеце, васпитачима и временском периоду учешћа, достављају одговарајући обрасци, када се потписују уговори о реализацији Пројекта, уговори о дјелу, када се изводе последњи радови на објектима у одмаралишту у Кумбору и врши припрема учесника за учешће у првим смјенама у Пројекту. Крајњи резултат свих мајских активности је један његов дан, датум, када учесници прве смјене крећу у Кумбор ...

У 2014. години, тај дан био је четвртак, 22. мај, дан "Д" за пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске-2014.", -дан када вишемјесечне припремне активности постају реалност на терену, када учесници прве смјене полазе у окриље Кумбора.

Ове године, овај мај је обогачен за још једну активност: регионалне састанке са стручним особљем и васпитачима у Пројекту, а у циљу њиховог упознавања са циљевима Пројекта, материјализованим у документима Кодекс понашања ангажованог особља и Процедуре поступања особља у услужном простору у Кумбору. Према временској динамици, састанци су планирани за 14.мај -Пале, 15. -Зворник и 16. Бијељина, а затим мала пауза за особље, али не и за

Стручну службу Фонда, јер је вријеме од 19. до 21. маја предвиђено за завршне припреме одласка прве смјене (последњи преглед релевантне документације, завршетак спискова за превозника и одмаралиште, организација времена поласака и преузимања учесника смјене до доласка у одмаралиште ...).

А дјеца планирана за прву смјени су предшколци из Бања Луке, Кнежева, Бијељине/Јања - Ново Насеље, Лопара, Шековића, Рогатице, Гацка и Берковића. Знају када крећу, радују се мору и броје дане до поласка и онда

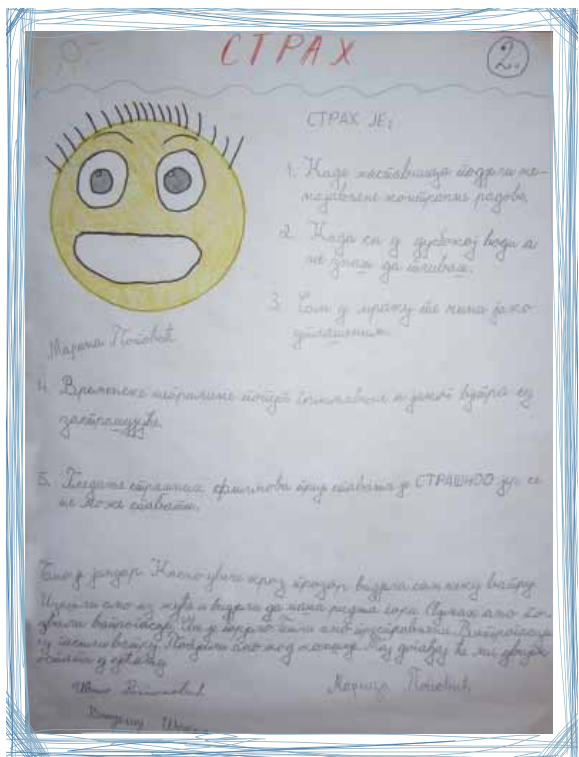
Понедељак и уторак, 12. и 13. мај -киша, честа у мају, пролазна ...

У припреми Пројекта одбројавање почиње: десетак дана прије поласка смјене, одржавају се последњи састанци са родитељима, потписују сагласности, заказују термини код љекара, доноси документација ... У Фонду, провјеравају се доласци особља на заказане састанке, планира дневни ред излагања, ради презентација, припремају материјали, пакују се уговори о реализацији Пројекта за установе/организације, одговара на питања реализатора и особља... Телефон је усијан, факсови и маилови непрестано стижу. Ужурбано је, као што то и јесте сваке године у мају.

Негдје у даљини, са радио - таласа најављује се још кише, чује се да водостаји ријека расту али то је далеко, прва смјена иде 22-ог..

Сриједа, 14. мај -киша, честа у мају, пролазна ...

Пут у Пале. У колима последњи договори у вези са састанком, провјерава се шта је урађено у припреми Пројекта и шта још преостаје да се уради. Примјећује се да је Дрина порасла, да је мутна, снажна, Дрињача такође. Хладно је као да није мај, а киша не престаје да пада. У близини Пала, Миљацка је подивљала, излила се из корита, скоро је стигла до пута, но чланови Стручне службе Фонда су усресређени на састанак. Професионалност, прије свега.

Сви позвани су на састанку. Медицински тимови из Источног Сарајева доносе вијести да се Миљацка излила у Сарајевском пољу и да плави куће. Због квара брисача на колима једна докторица не може да присуствује састанку, тражи мајстора. Најважније је да се безбједно врате кућама.

Састанак тече по плану, представљају се документа, дискутује, размјењују мишљења, износе очекивања у вези са Пројектом. Састанак је завршен, трајао је нешто дуже него што је планирано, не мари, чуле су се информације ствари које ће помоћи да се Пројекат унаприједи. Учесници су задовољни, чланови Стручне службе су задовољни, док позитивну атмосферу квари понеки забринут поглед према прозору и коментар о времену, а затим ужурбани, одласци кући.

У повратку чланови Стручне службе Фонда, сређују утиске са састанка, примјећују да је Миљацка иста као и у доласку. Прате се вијести, глас из радија постаје снажнији: чује се да киша наставља да пада, да се планинске рјечице и потоци изливају, да ће Дрина и њене притоке да расту, исто се очекује и од Саве и притока. Примјећују се да воде бујичних потока плаве пут. Најтеже је у Коњевић - пољу, ипак пролази се ... до Челопека. Даље се не може, вода је на путу, а да би се стигло до Бијељине мора се путовати србијанском страном, од Каракаја до Шепка. У Шепку вијести, прекинут је пут у Брањево, слично је и у Јањи. Бијељина се сада чини тако далеко. Ипак, даље до Бијељине може да се настави србијанском страном од Шепка до Бадовинаца, преко Павловића моста. И, стиже се у Бијељину у 22:00. Нема везе што је касно, стигло се, то је најважније.

Током пута се договара да се откажу састанци у Бијељини и Зворнику, ризично је, а остале припреме се настављају. Има времена, престаће киша, попући ће се вода, прва смјена иде 22 -ог...

Четвртак, 15. мај -киша, честа у мају, пролазна ...

У Фонду, припреме запослених за полазак у Теслић, на радничке спортске игре. Глас из радија, снажан: ријеке и потоци се излијевају, прекинути су путеви у Посавини, према Семберији из правца Брчког, Угљевика, Зворника. Телефони, маилови су усијани. Вијести са свих страна, вода надлази. Отказује се пут у Теслић, отказују се састанци са особљем. Зову колеге које раде на припреми прве смјене, родитељи доносе документацију, забринуту су због кише, поплаве... Шта да се ради? Пратиће се ситуација, припреме даље теку, према условима и могућностима, у контакту смо ...

Вијести стижу ... Добој је поплављен, дијелови Приједора, Новог Града, Бања Луке... Бања Луке, па одатле треба да крену дјеца из прве смјене! Прекинут је пут на Мајевици, одрони према Лопарама, одрони у Шековићима. Лопаре, Шековићи, одатле такође крећу дјеца из прве смјене! Бања Лука, Лопаре, Шековићи, прва смјена, предшколци, иде се 22-ог ... надамо се...

Петак, 16. мај -киша, честа у мају, пролазна?

Телефон звони, питања, питања, питања ... За сада је све према планираној динамици, прва смјена се спрема према договору и стању на терену, прате се вијести, у контакту смо... Стрпљиво се одговара на питања, али забринутост расте, стрпљења полако нестаје ... Глас из радија је све снажнији: вода надолazi, угрожена је Бијељина -град, поплављен је Шамац, прекинут је пут према Павловић мосту, поплављена је Јања - Ново Насеље. Јања - Ново Насеље, дјеца из прве смјене! У Кнежеву пада снијег, одрони су на путу. Кнежево, опет дјеца из прве смјене! Јања - Ново Насеље, Кнежево, прва смјена, предшколци, иде се 22-ог ... Да ли се иде 22-ог? Питање које постаје све извјесније и гласније код сарадника, али и у Стручној служби Фонда.

Вијести: вода тече према згради Фонда за дјечију заштиту из правца Угљевика. Запослени подижу архиву, склањају рачунарску опрему из подрума, стављају је на столове у приземљу... Зову колеге из центара за социјални рад и служби да питају како је у Бијељини, како су запослени ... Временом, све већи је број телефона који звони, а на које се нико не јавља. Запослени, једно по једно, одлазе својим кућама, да се припреме за надолazeћу воду ...

Понедјељак, 19.мај -киша је престала. Сунце у мају, вода је свуда око нас ...

Дан послије...

Вода се испумпава из подрума зграде Фонда, има штете али је могла бити и већа. Преиспитује се штета код запослених, има је... Вода је протекла кроз град, поплавила је дијелове града, поплавила је семберска села... У граду су колективни центри у којима се смјештају угрожени из поплављених подручја општине, града ...

Дан одлуке...

Телефони звоне, распитују се сарадници, колеге, пријатељи како је, има ли штете? ... И тихо, бојажљиво провејава питање: Иде ли се 22-ог у Кумбор? Очекује се одговор, упуство. Чекају родитељи, дјеца, особље, сарадници ...(не) стрпљиво.

Контактира се превозник, провјерава се стање на путевима, проходност, анализирају ризици ... Прате вијести, зову се сарадници на терену, консултује се ресорно Министарство здравља и социјалне заштите РС.

Чланови Стручне службе Фонда су свјесни свих радњи које су сарадници и родитељи спровели да би припремили дјецу за пут, свјесни су дјечијих очекивања, жеља и величине разочарења уколико се откаже пут, али су свјесни и нивоа одговорности које имају у вези безбједности дјеце и особље учесника Пројекта. Зна се и препорука стручњака за ментално здравље, да се у кризним и трауматским ситуацијама дјеца не одвајају од родитеља.

Поплава ових размјера је трауматски догађај и препорука ће се поштовати, што значи да дјеца из Јање - Ново Насеље, Бања Луке неће ићи, не сада, не 22-ог. Одрони су на путу од Кнежева, одрони су и у Шековићима, Лопарама, повећани су ризици за безбједност дјеце на путу, одлука је да и ова дјеца не иду, не 22-ог. Пут је проходан и безбједан од Сокоца па на даље, у Херцеговини није било проблема, одлука је да дјеца из Рогатице, Гацка и Берковића иду. Министарство здравља и социјалне заштите РС је сагласно са овом одлуком. Добро је, иде се 22-ог... маја.

Поново се гледа Распоред смјена за 2014. годину, не желе се разочарати предшколци. Кумбор се за њих не отказује, него се одлаже за неки други датум, за љепше вријеме. Дјеца из Бања Луке, Кнежева, Лопара, Јање Ново Насеље, Шековића ће ићи ће у Кумбор са дјецом из својих општина, коначна је одлука. Шаљу се обавјештења маилом о учешћу у новим терминима, контактирају се сарадници телефоном, обавјештава стручно особље, студенти. У сарадњи са превозником одређује се сатнице поласка за дјецу коју путују. Припреме се настављаје Иде се 22-ог. Иде се по плану!!!

Уторак и сриједа, 20 и 21.мај -киша је реалност. Сунце, вода је свуда око нас ...

Вода се испумпава из подрума зграде Фонда, чисте се просторије Прегледа се документација, достављају обавјештења о временима поласка, раде се спискови за превозника и одмаралиште. Припрема дидактички, потрошни материјал, спортски реквизити који се одвози у Кумбор. Раде се нови уговори о реализацији Пројекта. Иде се 22-ог ... иде се по плану ...

Четвртак, 22.мај -дан "Д",

-дан када вишемјесечне припремне активности постају реалнос на терену,

-дан када учесници прве смјене полазе у окриље Кумбора.

И кренули су... Учесници прве смјене су кренули.

Амбивалентна осјећања: задовољство - кренуло се према плану, незадовољство

-мали број дјеце. Ипак, више је разлога за задовољство: Кумбор је 22.маја отворио своја врата, а одмаралиштем се проломила дјечија граја.

Почело је дуго, кишно, кумборско љето

Стручна служба Фонда

Припреме из поплављеног Добоја...

Овогодишње припреме и учешће у Пројекту било је много другачије у односу на досадашње године, јер су свеукупни услови значајно утицали на ток припрема.

Почетак од самог објављивања Конкурса, пријаве родитеља за своју дјецу, долазак представника удружења, контакти са медијима и осталим учесницима у Пројекту, ишло је својим током. Рад Тима након затварања Конкурса, те састанак Регионалне комисије у Фонду и наставак осталих радњи-формирање основног списка и контактирање заинтересованих васпитача и оквирно одређивање смјене за нашу општину, негдје за крај августа. Тај термин је за неке родитеље одговарао, неки нису били сигурни да ће моћи њихова дјеца тада путовати, а неким је било свеједно када се иде јер је како кажу "важно да се иде и добро је да се иде" и ту је стало.

У једном дану, 15. маја је дошла вода, само не она слана чиста, морска, већ мутна бујица која отима све у једном трену, вода из неба и земље!

*Поплављени Добој
(Извор Фото РС Нет)*

У тим тренуцима ништа и ни о чему нисам размишљала, осим о води која нам све узима. Након неког времена, када се већ могло размишљати о нечему осим о поплави, осјетила сам олакшање и радост, јер је одлазак наше дјеце могуће организовати, имали смо времена да контактирамо родитеље и дјецу. Одређен број дјеце није могао да иде и родитељи су долазили да нам то кажу, нисмо имали просторију гдје бисмо могли организовати заједнички састанак, да буду присутни сви родитељи и дјеца и доктор и васпитачи. Али без обзира на то, долазили су појединачно или по неколико родитеља са дјецом, долазио је по један васпитач, посебно доктор, посебно сестра, али се контактирало и припремали смо се.

Смјена ће бити припремљена, у договору са Фондом, упражњена мјеста смо попуњавали са дјецом која су поплавлена, само под условом да имају путне исправе.

Такође, у истом периоду, требали смо у врло кратком времену припремити одређени број дјеце за одлазак у Пољску, јер су се јавили добри људи који би 15-ак дана угостили дјецу са поплавлених подручја Српске. То се никако није смјело пропустити, јер ни нисмо били у стању да замислимо колико је то значило за дјецу, по повратку су дјеца то и потврдила.

Покушавала сам и успијевала да радим на припреми, као и остали учесници- родитељи, дјеца, доктори, колеге из Центра за социјални рад... сви смо помогли да се ипак без већих потешкоћа припреме дјеца и документација за одлазак. Тада сам размишљала да никакав напор није узалудан, ако ће се ипак већи број дјеце отићи и на неко вријеме "заборавити потопљени Добој". Били смо свјесни позитивног утицаја дружења дјеце из цијеле Републике Српске, нарочито знајући из које популације, у углавном, сва дјеца и да је то за већину први пут да оду на море.

Обзиром да сам и сама осјетила разорну моћ водене бујице у Добоју, понекад у току разговора са родитељима сам заиста са nelaгодом говорила о предности заједничког учешћа дјеце и путовању на море - опет **близу воде**.

На питања родитеља да ли ћу и ја бити са дјецом у Кумбору, а мислила сам да нећу ићи јер смо сви још увијек били под утиском моћи воде. Нисам могла са лакоћом одговорити, нарочито што се почело већ најављивати како је ово тек почетак, како ће Добој тек задесити катастрофа са клизиштима и кишом какве нигдје није било...

А онда је услиједио позив из Фонда за дјечију заштиту, нећу истицати појединачно никога, јер би списак био подугачак и свима се заиста захваљујем, јер тек сад имам цјелокупну слику од почетка Пројекта па до "Кумбора". Када сам себи казала да ћу и ја ићи, могла сам и мислим, мирније и сигурније разговарати о предностима одласка дјеце у Кумбор, баш сада у овој смјени. Није то да нисам имала повјерења у васпитаче и све друге који прате дјецу и раде са њима, него то је нешто друго, нешто што нас чини мирнијим када смо ми присутни и видимо оно за шта тврдимо да је тако. Такође нећу рећи да се ништа не треба промијенити или побољшати, треба, али ово је јединствен Пројекат који је посвећен директно дјецу и који траје и надам се да ће трајати ма у ком облику, само је важно да се директно дјецу пружа услуга.

Ипак, много тога што се тиче самих осјећаја није могуће ријечима описати, али фантастична је ствар што се у таквим условима, који нису свакодневни, обични, осјетила несебичност, пожртвованост и некако љубав према дјецу, хтијење да се уради и више него иначе, да дјеца бар на тренутак оду из Добоја који је тада био разорен.

То су оне позитивне емоције које су се, чини ми се, негдје биле изгубиле у нама. Сада се питам, зар је потребно нешто да се деси како би нас пробудило, оно нешто што би и иначе требало да показујемо, неке добре емоције, неку нову енергију, која нас оплемењује и омогућава да покажемо оно што је баш својствено људима?! Све што смо радили и чинили за дјецу, јесте у тежим условима, али

нисам размишљала о томе тада, јер је важно да су наша дјеца отишла, јер знам да је тај боравак за њих непроцјењиво богатство и искуство које ће, надам се, бар мало имати утицаја у процесу стварање добрих људи од те дјеце, када одрасту.

Мислим да је моје задовољство тим веће што смо показали да можемо и хоћемо и требамо пружити дјечи све што треба без обзира на уложени напор и труд, јер исплати се видјети радост дјеце. Нисам отишла као васпитач, ишла сам као супротивно особље и била вођа пута у једном од аутобуса, добро сарађивала са свим учесницима у Кумбору, бар ја мислим, али сам цијело вријеме боравка била заинтересована за све што се дешавало у Кампу и осјећала радост за успјех сваког дјетета, појединачно, без обзира да ли је из Добоја или другог града, јер смо били Група, али мало се и плашила један дан када је и у Кумбору падала киша" као из кабла" и пријетила поново да поплави "моју кућицу" и питала се зар ме је вода и ту пронашла, али само у једном тренутку и готово, није било поплаве, иако је киша падала "пола смјене".

*Душанка Међић,
социјални радник из Добоја
супротивно особље XII смјене*

ПРВА СМЈЕНА...дијег од поплава

Друга декада маја, која је неумитно одмицала, више је личила на дубоку кишну јесен, само на мај није личила. А очекивало се топло прољеће и сходно томе за 22. мај планиран је полазак прве смјене у оквиру пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске". Традиционално, у тој смјени, одлазе предшколци из играоничког програма, малишани који те јесени полазе у школу. У сарадњи са Министарством просвјете и културе, извршена је врло квалитетна припрема и одабир дјеце- учесника у Пројекту. Циљна категорија су била дјеца која раније нису била обухваћена редовним предшколским програмима и која долазе из породица лошијег материјалног статуса.

На конкурс су одабране рубне, мање развијене општине и то: Лопаре, Шековићи, Рогатица, Гацко, Берковићи, Кнежево, Мркоњић - Град, Бијељина (избјегличко насеље Јања) и група малишана из Бања Луке. Планирани обухват је био 114-оро дјеце, а са пратећим особљем и стручним тимом, укупно - 138 лица.

Дакле, према величини једна врло пожељна група, са свим предусловима за квалитетан рад и лијеп одмор малишана. Све припреме су ишле у том правцу. У сврху мотивације и спречавања сепарационих криза због одвајања од породице код дјеце, али и код родитеља, правремено су одржани родитељски састанци. А широм Српске, кише су падале и падале... Поплаве у најави..

Приближавао се 22. мај "дан Д", дан када би према усвојеној пројектној документацији у Кумбор требала да отпутује прва смјена учесника у пројекту "Социјализација дјеце Републике Српске-2014." Поплаве су постале извјесност, из сата у сат информације све лошије и лошије, вода на све стране. Одлазак прве смјене је изгледала као немогућа мисија... Одлагање почетка Пројекта, значи помјерање

свих тринаест смјена и онемогућавање одређеног броја малишана да уопште учествују, а то нико не жели... А поплава је стигла у Семберију, Крајину, Посавину...

Пред менаџментом Фонда се постављају тешка питања и Одлука-да ли да путује или не - прва смјена, да ли да иду предшколци, најмлађи???

Након сагледавања свих ризика и консултација са ресорним Министарством и Министарством просвјете и културе, одлучено је "Пројекат креће према усвојеној временској динамици, а у првој смјени ићи ће само дјеца са подручја која нису поплављена (Херцеговина и Рогатица)!! "Дјеца са поплављених подручја, која су спријечена да отпутују у првој смјени у Пројекту ће учествовати у смјенама са групама старије дјеце из њихове локалне заједнице.

Одлука је донешена, кише нису престале да падају, поплаве се не повлаче, а Стручна служба Фонда, у сарадњи са партнерима и реализаторима Пројекта, интензивно, у отежаним условима ради на припреми одласка прве смјене у Кумбор.

Од планираних близу 140 лица, у јутро 22. маја, у Кумбор су кренуле три групе предшколаца, у пратњи одраслих и то из: Рогатице, Берковића и Гацка, градова које је поплава мимоишла.

Како бих провјерила да ли је све спремно за почетак Пројекта, у Кумбор сам стигла прије прве смјене и са нестрпљењем сам их очекивала у одмаралишту. У поподневним часовима, умјесто три у хотел/хостел у Кумбор је ушао само један аутобус "Дринатранс-а" са 29-оро дјеце. У њиховој пратњи је било и пет васпитача, један родитељ, лекар и медицинска сестра, професор физичког и педагошки координатор, укупно 35 лица. У том моменту, моја осјећања су била потпуно помијешана.

Наиме, од самог идејног рјешења и прве године реализације, налазим се на челу овог Пројекта, и никада мања група није ушла у одмаралиште. Била сам тужна, недостајала ми је урнебесна гужва, јурњава, дјечији жамор на све стране, узбуђења, дивљења, разочарења, питања, пун плато дјеце... Све ми је недостајало!!

А са друге стране обузимала ме срећа и радост што смо и у ванредним условима због незапамћених поплава у Српској, успјели да се организујемо и заједно са сарадницима и реализаторима, омогућимо почетак Пројекта у планираној временској динамици. Превладала је радост, због учињеног највише могућег, у немогућим условима. Звонки осмијеси шестогодишњака, одјекивали су у великом простору. Могли су да бирају кућицу у којој ће боравити наредних осам дана, могли су бити по двоје, могли су... много тога, јер им је на располагању било одмаралиште капацитета за 170 лица, а њих је било пет пута мање. Они то нису знали, они су се радовали новим другарима, радовали су се мору, великим и малим бродовима што су јездили испред њих.. Имали су пијесак, играчке, тобогане... Нису знали гдје прије да погледају и да отрче!

У вечерњим часовима смо на свечан начин подигли заставу ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту и уз пјесму коју смо сви пјевали "Кад си срећан..." - означили почетак реализације "Социјализације дјеце Републике Српске" у 2014. години. Док је дјечак из Гацка подизао заставу, у мислима ми се враћало кроз шта смо све прошли да би тог 22. маја били ту, да би се радовали ови малишани, који на сву срећу ништа од свих наших мука нису знали и не треба! Треба само да се радују! Наредних осам дана провели су у игри и дружењу. Понекад би се окупали, пошто је и у Кумбору било кише. Функционисали су као мало веће домаћинство, зближили се и били тужни када су кренули кући. Направили смо много цртежа, пуно рецитовали и глумили.. Према извјештајима пратећег особља, прва смјена је протекла без проблема на задовољство дјеце.

Спортски аниматор је у свом извјештају овако описао прву смјену "Дјеца су била посебно срећна у свакодневним вечерњим дружењима на којима су организоване вечери Маски, представљање градова, вече најљепше фризура, затим "вече покажи шта знаш", гдје су дјеца својим способностима и знањима,

очарали све присутне.. За мене је ово било још једно дивно искуство,уживао сам у раду са овом дјечицом и провео предивне дане који ће ми свакако остати у незаборавном сјећању,као и сваки пут када напуштам камп одмаралиште у Кумбору”.

Координаторка смјене, Мира Кундачина,просвјетни радник из Берковића, у свом извјештају је написала”Као смјена били смо врло успјешни и све циљеве Пројекта у потпуности ово остварили.Дјеца су се изјаснила уочи одласка да им је било лијепо и да би жељели поново доћи!” Послије овог, сувишно је било шта више рећи, што се тиче прве смјене!

А након прве смјене, редале су се смјене у којима је тражено мјесто више, није више недостајало граје,вреве,.. одмаралиште је до 15. септембра било препуно.

Такво одмаралиште су видјели моји сарадници,а мени је остало само сјећање на прву, по свему посебну смјену - из кишног, поплављеног маја!

Стручна служба Фонда

“ПОГЛЕД НА ДУГО, КИШНО ЛЕТО 2014.” (ОСВРТ НА УКУПНЕ РЕЗУЛТАТЕ ПРОЈЕКТА СА ПАРАМЕТРИМА)

Уводне напомене

У 116. дана трајања Пројекта, кроз кумборске капије је прошло 1692 дјецe, а о њима се старало 385-оро одраслих. И ове године, највећи број дјецe је долазио из центара за социјални рад и служби социјалне и дјечије заштите, више од 60%.

Ако посматрамо циљне категорије, најчешће су дјецa из била из социјално угрожених породица и корисника додатка на дјецу (32,8%), из вишечланих породица (22%) или су дјецa са хроничним обољењима и сметњама у развоју (17,9%). Дјецe ратних војних инвалида од I до IV категорије и демобилисаних бораца је било (14%), док је дјецe из структурално и функционално примјењених породица (13,7%). Ове године је нешто већи број посебно талентоване дјецe (4,9%) него што је то била пракса претходних година (просјечно око 3,5%).

Напомињемо да је у укупном збиру категорија, због учесника са мултиплицираним проблемима, постотак већи од 100%.

Графикон број1 –учешиће по категоријама

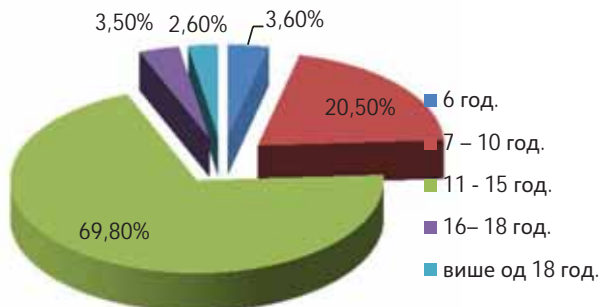

Социо-демографски подаци

У 2014.години у Пројекту је већи број дјевојчица (50,6%), а највећи број дјецe је у узрасној доби од 11 до 15 година (69,8%). Учесници су претежно укључени у васпитно-образовни процес (93,6%) и без здравствених су (78,3%). У графикону број 2 приказана је узрасна доб дјецe у Пројекту

Процентуално највећи број дјецe-учесника долази из сеоских средина (37,1%), а преко половине су корисници додатка на дјецу (54,3%). Породице из којих дјецa долазе најчешће су потпуне, петочлане (25,7%), а затим четворочлане (24,8%). По реду рођења предњаче другорођена дјецa (33,3%), а затим прворођена (31,4%).

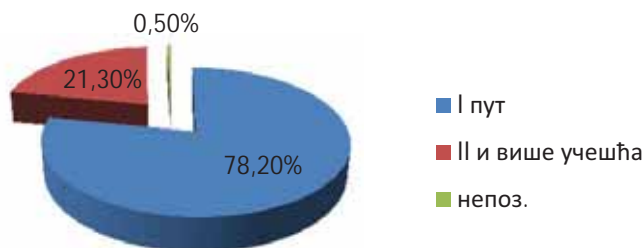
Породице имају ријешено стамбено питање (31,8%), док код (3,3%) дјецe, стамбени статус је привремено или није уопште ријешен.

Графикон број 2-Узрасна доб дјецe у Пројекту

Учешће у Пројекту и вршњачкој групи

Највећи број дјеце је први пут у Пројекту (78,2%) и без пратње је (87%). Раније су се одвајали од родитеља (59,8%), први пут су на мору (50,3%) и први пут дуже бораве у вршњачкој групи (53,4%).

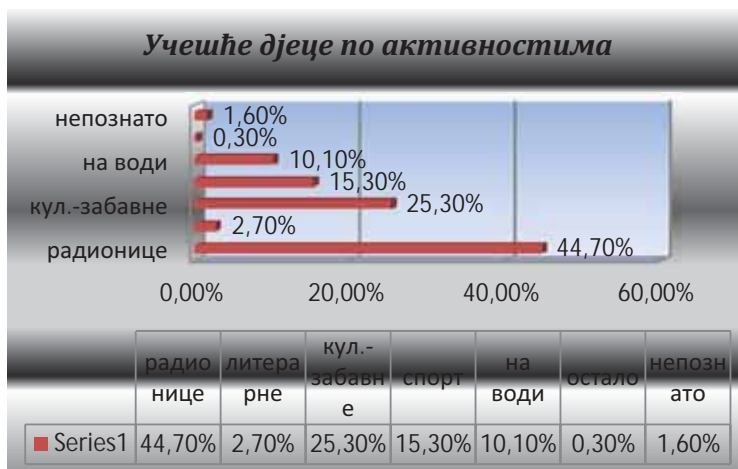
Графикон 3 – Учешће дјеце у Пројекту

Посматрање понашања дјеце током пута и боравка

Током пута дјеца-учесници у главном нису имала проблема (94,7%), а ако их је и било то су у главном биле тегобе изазване лошом реакцијом на возњу и неузимањем таблета. Проблема није било ни у прилагођавању на нову средину и услове (94,3%), а најчешћи проблеми овог типа били су повлачење из вршњачке групе (4,2%). Новоевидентираних здравствених тегоба током боравка, у главном, није било (89,8%). Здравствени проблеми, који су се, јављали били су у склопу већ постојеће клиничке слике и проблема дјетета (8,3%).

Највећи број дјеце је активно учествовао у свим програмским активностима (62,6%), док се (30,7%) укључивало у поједине активности.

Графикон број 4- Учешће дјеце по активностима

Активности, у које су се дјеца најчешће укључивала, су радионице (44,7%), културно - забавне (25,3%), спорт (15,3%)... Податак о нешто чешћем укључивању дјеце у радионице потребно је посматрати у контексту временских услова, јер ову сезону карактерише већи број кишних дана, него што је то уобичајено.

Што се тиче комуникације, са осталом дјецом комуникацију није остварило (2,8%) дјеце, док је (67,5%) комуницирало са већином у смјени,

(19,5%) у оквиру групе са којом је стигло, (9,2%) са ограниченим бројем дјеце (најчешће из кућице у којој је смјештено).

Дјеца су била кооперативна (87,2%), се повлачило (7,2%), док је (1,5%) било конфликтно и (1,2%) манипулативно односно манифестовало је негативне облике понашања у односу са другом дјецом у смјени. (1,9%) се наметнуло као вође у групама. У контакту са васпитачима је било (95,9%), дјеце која су показивала спремност за сарадњу и дружење, конфликтних је било (0,8%).

Промјене у понашању на боље (друштвеније, отвореније, спреман за сарадњу, веселије ...) показало је (21,4%), док код (75,8%) није било уочљивијих промјена.

Пред полазак кући (35,8%) дјеце је отворено туговало због повратка кући, (26,5%) се радовало, а остатак се није изјашњавао у вези са наведеним.

Сходно наведеном, **статистички просјечно дијете** у Пројекту је:

Дјевојчица, српске националности, узраста од 11 до 15 година, здрава, из петочлане породице, друга по реду рођења. Долази из сеоске средине, школује се, а породица је стамбено збринута.

-Раније се одвајала од родитеља, али је први пут је Пројекту, на мору и у вршњачкој групи на дуже. У Пројекту учествује преко центра за социјални рад из породице која је социјално угрожена и корисник је додатка на дјецу.

Током пута није имала проблема, као ни у адаптацији на нову средину и услове. Активно је учествовала у активностима, најчешће у радионицама. Остварила је комуникацију са већином дјеце у смјени, сарађивала је са њима као и са васпитачима. Није показивала упадљиве промјене у понашању током боравка у одмаралишту, мада је отворено туговала због повратка кући односно због расанка од другара.

Иако је у евиденционим листовима за дјецу било предвиђено уписивање препорука за даљи третман дјетета, значајних препорука (пар изузетака) није било.

У претходним редовима о Пројекту смо говорили језиком бројева, статистике, а, пошто се каже за статистику да је понекад "тачан збир нетачних података", погледаћемо шта о дугом, кишном кумборском лету кажу дјеца учесници Пројекта.

"Чаробна кутија"

Своје импресије о Пројекту подијелили су са нама у "Чаробној кутији" одговарајући на шест питања, анонимно (2/3 укупног броја учесника).

Учесници анкете кажу:

- да им се свидјело у Кумбору (97,12%) и (90,5%) би радо поновило ово искуство.
- да им се највише свидјело: дружење, купање/море, активности.
- радо би промјенили: храну, тоалет и рано устајање.
- васпитаче су на скали од 1 до 5, оцијенили високом оцјеном 4,8,
- боравак у Кумбору 4,7.

С обзиром на високе оцјене, можемо рећи да су дјеца-учесници били задовољни својим боравком и да оно што им се није свиђало није могло да поквари вријеме проведено са вршњацима у дружењу и активностима "под палмом на обали мора."

"Школа пливања"

Већ смо рекли да је ову годину обиљежио велики број кишних дана што је неповољно утицало на "Школу пливања". Ипак, нису се дали омести спортски аниматори и дјеца, па су упорно, пркосећи времену, користили сваки драгоцјени сунчев зрак за обуку пливања. И упорност, воља и жеља су дали резултате, те је број непливача смањен за (72%), а дјеце која се боје воде за (74%).

И на крају, остаје нам питање, шта би било да је вријеме било савезник, а не противник нашим учесника и колико би још нових пливача Кумбор изњедрио?

**Стручна служба Фонда
Одјељење за аналитичко-информативне
и развојне послове Фонда**

Кад море и дјечији осмјех побиједе поплаве

Има ли веће награде за једног социјалног радника када му дијете, које је у мају морало да напусти сопствену кућу због поплава, у децембру каже да ће годину памтити по љетовању са другарима?

Само та једна чињеница довољна је да се забораве сви проблеми који су претходили одласку 99 дјеце из Бијељине, од чега је више од 30 било из поплавлених подручја, на већ традиционално љетовање у Кумбор, у оквиру пројекта „Социјализација дјеце РС 2014“ – ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту Републике Српске.

А крајем маја, све је изгледало као „немогућа мисија“ – на поплавленом терену, према Рачи уз Саву, имала сам „преко главе“ редовног посла, како се то каже, из описа дјелатности Центра за социјални рад, али нисам ни помислила да одустанем од припреме дјеце за море. Суочила сам се са нервозним родитељима, који су, по сваку цијену, жељели да баш њихово дијете оде на море и склони се из поплавлених подручја, не марећи за прописе, по принципу: „Кад може његово, хоћу да иде и моје дијете“. Истовремено, припремала сам једну групу од 20 дјеце за одлазак у Пољску, на позив градоначелника града Киелце.

Због поплава, нека дјеца више нису били у својој кући, родитељима нису радили мобилни телефони, па смо се сналазили преко приватних веза, често и ван радног времена, а велику помоћ добила сам из локалних школа. Заинтересованих је било много више од 20 и тада сам одлучила да ризикујем, обећала сам свим родитељима чија дјеца нису отишла у Пољску да ће сигурно ићи на море, упркос томе што тада нисам била сигурна да је то изводљиво. Подијелила сам свој проблем са људима из Фонда и заједнички смо га ријешили у радост дјеце – сви они који нису отишли у Пољску, касније су путовали на море. Дјеца су се предивно провела у Пољској, стекла нова пријатељства, а потом је све било сјајно и у Кумбору. У то сам се лично увјерила, пошто сам провела један викенд са њима, гледајући како им очи сијају док се приближавају мору, поготово оних који први пут долазе, осмијех, задовољство на плажи, уживање у заједничким ручковима...

Брзо сам заборавила невоље током поплава, проблеме, умор, па и неке тешке ријечи родитеља...

Надам се да ће следеће године све да буде много лакше, да поплава више неће бити, а да ће дружења дјеце кроз у пројекту „Социјализација дјеце Републике Српске“ да буду још боља и квалитетнија.

**Мила Стојановић, дипл.соц.радник
ЈУ Центар за социјални рад Бијељина**

Одлазак дјеце са поплавлених подручја Републике Српске у Пољску

ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, у току 2014. године реализовао је и ванредни, ad - hoc пројекат одласка дјеце из поплавлених општина Српске у Републику Пољску. Пројекат је реализован на позив предједника пољског града Киелце, господина Војчека Лубавског, који је великодушно предложио да група од стотину дјеце, са пратећим особљем проведе 15 дана у одмору и упознавању Републике Пољске. Позив је дошао захваљујући иницијативи

нашег интернационалног фудбалера, господина Александра Вуковића, који је велики дио своје каријере остварио управо у пољским фудбалским клубовима Спарта - Варшава и Корона - Киелце.

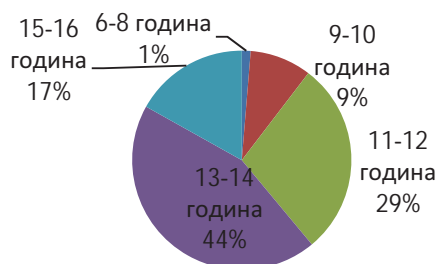
Ресорно министарство здравља и социјалне заштите, процјенило је да Фонд за дјечију заштиту посједује стручне и професионалне квалитете и капацитете да реализује ову активност што је потврдила и Влада Републике Српске. На сједници одржаној 12.06.2014. донијела је Закључак којим се ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту задужује за припрему и реализацију Пројекта.

Све припремне активности су рађене у сарадњи са центрима за социјални рад из поплавлених градова и општина из којих су била дјеца обухваћена овим Пројектом и то: Бијељина, Добој, Шамац, Зворник, Модрича и Бања Лука. узраст дјеце препоручен од стране Стручне службе Фонда био је од 8 до 15 година односно основно-школски узраст.

Старост учесника пројекта	
6-8 година	1
9-10 година	7
11-12 година	22
13-14 година	34
15-16 година	13

Табела број 1
узрастна доб дјеце - учесника

Графикон број 5
узрастна доб дјеце - учесника

Будући да је полазак групе био планиран за 20. јуни, активности везане за анимирање и припрему дјеце и други послови организације, морали су бити веома интензивни. Стручна служба Фонда је у припремном периоду контактирала директоре мјесно - надлежних центара за социјални рад и стручне раднике, те писаним путем дала инструкције око организовања дјеце и родитеља циљних категорија, прикупљања неопходних података и сходно томе, дефинисања спискова. Контактрана је Амбасада Републике Пољске у Сарајеву, као и Амбасада Босне и Херцеговине у Пољској, везано за припрему путовања групе у Киелце, као и информације око форме сагласности родитеља за путовање дјеце и прелазак граница. Дефинисано је да превоз дјеце обави превозник Холдинг - "Дринатранс" а.д. Зворник, који је у складу са Законом о јавним набавкама, одабран као најповољнији превозник дјеце - учесника у пројекту "Социјализација дјеце Репубилке Српске" у периоду 2013/2015.

Избор и припрему дјеце извршили, су мјесно-надлежни центри за социјални рад из поплавлених општина у сарадњи са основним школама и организацијама Црвеног крста РС. Центрима за социјални рад су од стране Стручне службе Фонда, достављени обрасци сагласности родитеља, нацрт Уговора са васпитачима и дате инструкције, везане за неопходне љекарске налазе за дјецу која путују. Запослени у центрима су показали изузетну посвећеност послу, у условима када су њихове канцеларије и сами домови били угрожени и оштећени поплавама, те су у веома кратком року, извршили све неопходне задатке, како би група отпутовала у Пољску.

Полазак аутобуса за Пољску реализован је у вечерњим часовима

20.06.2014. године, укупно 100 лица, од тога: из Бијељине (25 дјеце и једно дијете из Зворника, 2 васпитача, координатор), Шамца (23 дјеце и 2 васпитача), Добоја (23 дјеце, 1 васпитач, лекар и троје дјеце из Бања Луке), Модрича (14 дјеце и 1 васпитач). Дјецу су, поред родитеља и родбине испратили и ресорни Министар здравља и социјалне заштите прим. др Драган Богданић и директор ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту, господин, Момир Попић.

Министар Богданић је захвалио суграђанину Александру Вуковићу, некадашњем фудбалеру пољских клубова, који је заједно са градоначелником пољског града Кјелце Војчком Лубавским понудио ресорном министарству и ЈУ Јавном фонду за дјечију заштиту Републике Српске да од 21. јуна до 5. јула угости 100 дјеце из поплавлених подручја Српске. Он је истакао да је, због кратког временског рока, координација у вези

са реализацијом ове иницијативе препуштена центрима за социјални рад.

Путовање је протекло без проблема и долазак у Киелце реализован је по плану у поподневним часовима 21.06.2014. године. Учесници су смјештени у интернат средњошколског центра „Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1“ у граду Киелце. Услови смјештаја били су веома добри, у уредним трокреветним и четворокреветним

собама, собе дјечака и дјевојчица биле су у одвојеним крилима, сваки ходник имао је сопствено купатило, као и вешерај и чајну кухињу.

Исхрана је била организована по принципу шведског стола, са три комплетна оброка и прилагођаван је жељама и потребама дјеце. Занимљива анегдота, везана за храну, догодила се за вријеме првог оброка по доласку

у Пољску. Наиме, дјеца су уредно стала у ред, узела тацне са храном - шницла и кромпир, сјела за столове и чекала. "Гдје је хљеб?", кренула су питања, "Како да

једемо без хљеба”? Будући да Пољаци веома ријетко једу хљеб који најчешће мијењају са кромпиром, били су не мало изненађени реакцијом дјецe. Од наредног дана, сваки оброк су пратиле и двије велике кутије хљеба.

У периоду од 22.06. до 04.07., колико је трајала посјета Пољској, организован је велики број различитих - дјецe занимљивих активности: посјете музејима и културно - историјским споменицима, обиласци националних паркова и паркова природе, едукативне посјете културним центрима и центрима науке и технологије, излети у Краков и Варшаву, рекреативне и спортске активности на теренима у оквиру интерната, као и на затвореним базенима, учешће на фестивалима и концертима, посјете интерактивним средњовјековним дворцима и селима и др.

Истраживање које је провела Стручна служба Фонда, показала је да огромна већина дјецe, боравак у Пољској сматра лијепим искуством које би радо поновили. Од 44 дјецe којима су стамбени објекти били у потпуности поплављени, 37 је одговорило да им је боравак у Пољској био дивно искуство и да би радо ишли поново. Двоје дјецe је боравак окарактерисало као искуство којем свима причају, али не би ишли поново. Да им је боравак био тежак због одвајања од породице, али да би ишли поново су, такође, одговорила два дјетета, а једно дијете није имало мишљење.

Дивно искуство, радо би ишли поново	(88%)
Тешко због одвајања, али би ишли поново	(5%)
Интересантно искуство, али без понављања	(5%)
Без мишљења	(2%)

Табела број 2 - Искуства дјецe током боравка у Пољској

Боравак дјецe из Републике Српске побудио је велико интересовање домаћих и пољских медија, па су учесници дали велики број изјава за локалне и државне ТВ станице и новине.

Вече пред полазак, 04.06.2014., организована је свечана вечера уз присуство званичника региона (градоначелник, бискуп, предсједник скупштине,

Poljaci ugostili djecu iz RS

DUŠAN PRAŠTALO - 11.07.2014 21:35 Svidi mi se 58

Aleksandar Vuković, Banjalučanin koji je fudbalsko ime stekao u Partizanu, a kasnije s uspjehom igrao u Poljskoj, organizovao je humanitarnu akciju za djecu iz poplavljenih područja.

Ukupno 67 dječaka i djevojčica iz Doboja, Bijeljine, Modriče, Banjaluke i Zvornika provelo je 15 dana u poljskom gradu Kілceu, gdje su barem nakratko zaboravili na surovu svakodnevicu i poplavljene domove.

"Djeca su bila gosti grada Kілcea, koji je veličine Banjaluke i nalazi se između Varšave i Krakoval Gradonačelnik Wojcieh Lubavsk odazvao se na moj apel da se pomogne srpskom narodu u Republici Srpskoj. U Banjaluci sam kontaktirao ministra zdravlja Dragana Bogdanića, koji je s oduševljenjem prihvatio da organizuje aktiviranje djece iz poplavama ugroženih područja. Organizovao je sve detalje potrebne za njihov dolazak u Poljsku", rekao je Vuković, čije ime se i danas s uvažavanjem spominje u Poljskoj, gdje je u dresu Legije i Korone odigrao nekoliko sjajnih sezona.

Bivši fudbalski as, koji je prošle sezone završio karijeru, dodao je da je kompletan trošak putovanja finansirao grad Kілce.

"Isto tako, Fudbalski klub Korona je poslao šleper sa 20 tona vode u 'Crveni krst' u Šamcu. Ja sam inicijator akcije i uspio sam da iskoristim svoj status uvaženog sportiste da utičem na ljude da se pomogne, ali ono što je bitno i što želim da se istakne je veliki i humani gest grada Kілcea i ljudi iz Poljske, koji su učinili nešto što je vrijedno da se spomene i zapamti. Djeca su bila oduševljena i puna pozitivnih emocija, a to i jeste najvažnije", istakao je Vuković.

Koordinator projekta Marko Milisav, koji je bio vođa puta, naveo je da će djeca boravak u Poljskoj i ljubaznost tamošnjih ljudi pamtiti zauvijek.

"Djeca su išla na izlete, obilazila muzeje, istorijske spomenike... Vratili su se puni utisaka i nadam se da su barem tih 15 dana zaboravili na poplavljene domove. Ovom prilikom želim da se zahvalim Poljacima na gostoprimstvu", naglasio je Milisav.

директор Каритаса и др.) гдје су се дјецa и особље, уз пригодан програм, захвалила домаћинима у своје и у име Владе Републике Српске и гдје су дјецa подијељени поклони.

У јутарњим часовима - 06.07., дјецa су допутовала у своје матичне општине, гдје су их преузели родитељи.

Стручна служба Фонда

Како су дјеца видјела путовање у Пољску?

Јелена Јовић

О посјети Пољској, шта им је највише значило и шта им се највише допало, најбоље ће рећи сама дјеца-учесници. Јелена Јовић живи у семберском мјесту Јелаз поред Бијељине, које је било међу најугроженијим у мајским поплавама. Њена кућа је у потпуности уништена поплавама, али Јелена није дозволила да је то спријечи да као вуковац буде проглашена за ученика генерације своје основне школе и настави школовање у средњој медицинској школи у Бијељини. Са нама је подијелила своја искуства у Пољској.

“ Да ли вам се икада десило оно што ни у сновима нисте замишљали? Мени се то дешавало више пута. Једно од тих чуда био је и пут у Пољску. Кажу да је мрак највећи пред свитање. Тако се и мени, прије мог лијепог пута у Пољску, морало десити нешто лоше, да би тај пут могао да надокнади изгубљену срећу. Нисам била једина, велика несрећа десила се и многима. Мај нам је, умјесто најљепших ружа, донио воду, и у њој удавио сву нашу срећу и дугогодишњи труд. Срећом није успио убити нашу наду.

Средњовјековна тврђава у близини Киелцеа

У доба те велике несреће и велике туге коју сам осјећала, моја мама је примила позив који је мене много обрадовао. “Да ли би ваша ћерка жељела да, са групом дјеце из поплавлених градова и општина Српске, проведе 15 дана у Пољској?” И тако ја спакујем своје ствари и кренем у непознату земљу са непознатим људима. Нисам ни слутила да ће ти мени непознати људи, постати моји добри пријатељи. Пут је био дуг и напоран, али кад смо стигли, све смо заборавили. Дочекали су нас пријатни људи и прелијепи град Киелце. Тад је почела наша авантура. Програм обилазака, који су били организовали за нас,

био је диван. Обишли смо Киелце и околину. **Очекивала сам много али моја очекивања су била надмашена. Нисам ни замишљала да постоји нека тако лијепа земља, лијепа скоро као моја.**

*Улица Хенрика
Сјенкевича-Киелце*

Киелце сам доживјела као миран и лијеп град, са уређеним улицама пуним разних људи. Ту смо видјели многе његове знаменитости, али се мени највише допао музеј играчака који смо посјетили. Лијепо је видјети каквим су се играчкама играла дјеца прошлих генерација. Имали смо среће да се у вријеме наше посјете, у граду одржавао традиционални фестивал умјетности, забаве историје и других занимљивих догађаја. Посјећивали смо га више пута и сваки пут сам видјела и пробала многе, мени до тада непознате и чудне ствари.

*Интернат средњошколског
центра „Zespół Szkół
Ponadgimnazjalnych*

Најљепши тренуци били су пак у интернату у ком смо одсјели. Паузе између шетњи нисмо користили за одмор, већ за дружење. Окупљали смо се у собама и разговарали, играли друштвене игре, пјевали понекад и сатима. Сви смо се добро слагали. Иако смо били из различитих мјеста и градова, нашли

смо заједничке теме и интересовања. Једног дана ишли смо и на излет у Краков. Дочекала нас је киша, која је постајала све јача, како је дан одмицао. Ипак нам је било лијепо искуство. Киша није умањила љепоту Кракова. Кад је дошло вријеме да кренемо назад у Киелце аутобуси су каснили. Ми смо их чекали на станици по јакој киши и хладном вјетру. Сви смо се скупили испод неколико кишобрана и кабаница. Иако изгледа невјероватно, мени је то заједништво био најљепши дио пута.

Градска тврђава - Краков

Следећег дана ишли смо у главни град Пољске - Варшаву. За разлику од времена које нас је дочекало у Кракову, у Варшави нам се осмјехивало сунце. Варшава ме је одушевила. Ишли смо у стари дио града, којим је представљен живот људи у неко друго вријеме.

У другом дијелу града су велике зграде, због чијег сам изгледа помислила да сам у неком другом граду, а не у оном истом у који сам дошла и разгледала старе куће и поплочане улице. Прошли смо поред неких мјеста у граду, која подсећају да је ту некада живио познати композитор Шопен.

*Италијански врт
испред Бискупове палате*

*Смјена почасне
страже-Варшава*

На жалост, приближавао се крај нашој, пољској посјети и вријеме да кренемо кући, бар они којима у куће није потпуно уништила поплава. Цијели пут су пропратиле наше сузе и загрљаји. Било нас је из различитих градова и било је питање да ли ћемо се икада срести. Били смо јако тужни. Наши водичи су покушавали да нас утјеше али су слабо успијевали, јер се и на њима видјело да им је жао због расанка. Тешка срца смо се растали са новим пријатељима. Код куће су нас сачекали родитељи и стари пријатељи, жељни да чују наше приче и утиске. Овај пут ми је заиста веома значајно и учинио да на неко вријеме заборавим несрећу која нас је задесила. Стекла сам многе драге пријатеље и многа нова искуства и то је оно највриједније што сам понијела из дивне земље, Пољске.

*Јелена Јовић дјевојчица из Бијељине
учесник путовања у Пољску*

"СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ - 2014. ГОДИНЕ" - VIII СМЈЕНА УТИСАК О ДЈЕЦИ КОЈА СУ ДОЛАЗИЛА СА ПОПЛАВЉЕНИХ ПОДРУЧЈА"

Учесници у осмој смјени, поред осталих, била су и дјеца која долазе из Шамца, који је био један од најугорженијих градова, током мајских поплава. Као што то само дјеца могу, на нашем дружењу, нашли су начин да уживају у дружењу и боравку на мору. Било какве тешкоће, које су се тамо дешавале, нису имале директне везе са поплавама, и ако су индиректно биле повезане, одражавале су се највише кроз сепарационе анскиозности одвајање из групе. Ипак, те потешкоће су се успијевале превазићи дружењем, подршку, али и учење. И овог пута, сви чланови пратећег особља, имали су прилику да уче од ове дјеце, колико су дјеца јака и колико им мало треба да се опусте и макар на пар дана уживају. Сматрам да је и овај задатак Пројекта, био више него успијешно обављен. Сада је било дјеце која су директно била угрожена, која су изгубила много тога, али овим Пројектом дјеца су успјевала да се удаље, опусте и уживају са другарима, васпитачима, студентима. Много тога се испољило кроз радионице које су рађене са њима (страхови који су у њима постојали а тицали су се поплава (цртежи, приче), али, ипак, то се успјело задржати на нивоу који дјецу није ометао. Такође, снага дјеце се видјела и након јаких киша које су нас задесиле тамо, гдје су дјеца отворено испољила умјерене страхове, поставиљали питања, али снага групе и подршке је и овај пут била довољна да се и са овим дјеца изборе. Оно што је испољено на овом дружењу је уживање дјеце у дружењу, одмору, учењу, те њихова велика захвалност, по која суза на растанку од другара које су ту стекли, те надам се да ће их те лијепе успомене додатно оснажити да се изборе са тешкоћама које су их задесиле и оснажити да се изборе.

*Супортивно особље у VIII смјени,
психолог Биљана Миловановић, Милићи*

Boravak djece iz poplavljenih područja u Poljskoj

Krajem juna i početkom jula mjeseca 2014.godina grupa od 90 djece iz poplavljenih gradova i područja Republike Srpske je boravila u Poljskoj u okviru pomoći naših ljudi i prijatelja iz grada Kielce.

Boravak je organizovan od strane Fonda dječije zaštite Republike Srpske iz Bijeljine, a sve troškove je snosio grad Kielce i naši domaćini. U pratnji djece su išli pratiloci iz Doboja, Šamca, Bijeljine, Modriče i nekoliko djece iz Banja Luke, te ljekar-pedijatar.

Za naš boravak u Poljskoj mogu reći samo riječi pohvale. Kompletna grupa je dočekana prijateljski, sa potpunim razumijevanjem situacije u kojoj su se djeca našla i sa željom da se djeca osjećaju što prijatnije i zaborave na sve tragične događaje koji su ih zadesili.

Za djecu su organizovani svakodnevni izleti turističkim atrakcijama u gradu i okolini te cjelodnevni izleti u Krakov i Varšavu. Uz veliki trud naših domaćina svaki dan se nešto događalo, sadržaji izleta su prilagodjeni interesima djece, tako da su djeca zaista uživala u svakom provedenom danu.

Boravak u grupi sa vršnjacima koje je zadesila slična nesreća je kod djece dovela do lakšeg podnošenja težine situacije i lakšeg suočavanja sa problemom. Napomenimo da se ekskurzija održavala relativno brzo nakon poplave dok posljedice poplava nisu bile ni blizu sanacije, tako da je boravak djece u tom kritičnom periodu odlično djelovao na sprečavanju potencijalnih infekcija, ali i psihološkoj adaptaciji djece na kriznu situaciju.

Za vrijeme boravka, nakon početne adaptacije na kolektiv, nije bilo većih problema zbog odvojenosti od roditelja, mada je stanje kod kuća bilo vrlo teško i problematično po više osnova. Svakodnevna cjelodnevna okupiranost djece izletima i aktivnostima u kolektivu u vidu sportskih aktivnosti takmičarskog karaktera, dovela je da djeca potpuno, ili u velikoj mjeri, zaborave i na razloge zbog kojih su stigli u Poljsku.

Sličan efekat imaju i boravci djece u toku ljeta u Kumboru, u organizaciji iste ustanove. Projekat rehabilitacije i boravka djece u Kumboru je već dugi niz godina omiljena aktivnost Centara za socijalni rad po gradovima Republike Srpske jer je vezan sa slanjem djece slabijeg socijalnog statusa na more. Kroz ovaj projekat ostvari se odlična socijalizacija djece u kolektiv, omogućava se boravak djece na moru kojima je to jedina prilika zatakovog događaja. Njihova radost boravkom na moru je neopisiva.

Sve ove projekte bi trebalo nastaviti ako je ikako moguće na dobrobit djece i izgrađivanje zdravih osoba u budućnosti.

dr Jović Miroslav

Meni kao roditelja je poziv za
mesece mes djeteta u kambodžu mnogo
finansio i ospecajn tu nesretna je
se bar na kratko dijete odvojilo
iz otih porocata. I turtuga i sarim
bit tu izrazli samo zahvalnost
Zbog bolaska fare na moze, a tera
je troje odustajenje izrazati i tuzama.
Kada se vratila iz kambodža otim djeteta
Ho samo pomozu zajedno, shvatio je po
nife pogled na njeno zadovoljno i
sretno lice. U toku pripreme imao sam samo
mala dilemu zbog odvajanja iz tradicije u
kom trenutku.

Djovic Dovan

Родитељ дјетета из Добоја

**Аналитичко - истраживачки
додатак**

**РЕЗУЛТАТИ
ИСТРАЖИВАЊА
“ЕФЕКТИ ПРОЈЕКТА НА ДЈЕЦУ-УЧЕСНИКЕ СА ПОДРУЧЈА ДИРЕКТНО
УГРОЖЕНИМ МАЈСКИМ, КАТАСТРОФАЛНИМ ПОПЛАВАМА ”**

Уводне напомене:

Пројектним активностима предвиђено је да се са реализацијом пројекта "Социјализација дјече Републике Српске - 2014." на терену почне са 22.05.2014. и да траје до 14.09.2014. Према планираној динамици и поред катастрофалних поплава средином маја, дјеца из прве смјене, са подручја која нису била угрожена природним непогодама, отпутовала су у Кумбор - 22.05.2014. Остала дјеца-предшколци, планирани учесници прве смјене из поплавлених и одронима угрожених подручја, су прераспоређена у друге смјене, са дјецом старије узрасне доби из општина пребивалишта. Таква ситуација је донијела нешто мању удобност у смјештају (већи број дјеце у кућицама, него што је то уобичајено), али је остварило очекивања и жеље дјеце и родитеља из прве смјене.

Разлог изостанка већег планираног, обухвата и помјерање дјеце по смјенама је срећна околност да су дјеца из три општине, које су највише страдале у поплавама, распоредом смјена биле планиране за почетак јула (Бијељина), крај јула (Шамац) и крај августа (Добој). Најтеже, што се тиче припреме, било је у Шамцу у којем су просторије центра за социјални рад биле у потпуности поплављене, а спискови учесника и документација уништени водом. Ипак до краја јула захваљујући документацији достављеној у Фонд и додатним напорима колега у центру за социјални рад, учесници су успјешно припремљени за одлазак у Кумбор.

Упоредо, на основу понуде градоначелника Киелца (Пољска) и иницијативе Министарства здравља и социјалне заштите РС, Стручна служба ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту је, у сарадњи са центрима за социјални рад, ванредно, извршила одабир и припрему за одлазак 87 дјеце са васпитачима (укупно 100 лица) из поплавама угрожених подручја (Бијељина, Бања Лука, Шамац, Добој, Модрича) за 15-о дневни боравак у Пољској (Киелце), од 21.06, до 06.07.2014. године.

Обзиром на ванредне околности, које су пратиле одлазак дјеце из поплавама угроженим подручјима, у Кумбор и Пољску и могуће психолошке посљедице због одвајања дјеце од родитеља, у периоду након поплава, Стручна служба Фонда извршила је истраживање

"ЕФЕКТИ ПРОЈЕКТА НА ДЈЕЦУ-УЧЕСНИКЕ СА ПОДРУЧЈА ДИРЕКТНО УГРОЖЕНИМ МАЈСКИМ, КАТАСТРОФАЛНИМ ПОПЛАВАМА".

О истраживању:

Узорак и методологија

- У пројекту "Социјализација дјеце Републике Српске -2014." учествовало је 62 дјеце из поплавама угрожених подручја, којима је вода ушла у кућу или је поплавила помоћне објекте. У истраживању је учествовало 40 дјеце у узрасној доби 10 година и старији и 51 родитељ (Бијељина, Шамац, Добој и Модрича), односно 82,3% укупног броја.

- У пројекту "Одлазак дјеце са поплавлених подручја дјеце из Републике Српске у Републику Пољску" је учествовало 86-оро дјеце, а у истраживању 77 - оро дјеце

и њихових родитеља, односно 89,5% укупног броја испитаних.

- Укупан број анкетираних дјеце-учесника и њихових родитеља у оба пројекта је 128, односно 86,5% укупног броја (148).

- Број пратећег особља је био: 13 за дјецу у Пољској, а за дјецу у Кумбору 15 (12 васпитача и три лица за додатну подршку особља који су циљано укључени у смјене са дјецом из поплавлених подручја),

За потребе истраживања су конструисана три упитника које су попуњавали:

- стручни радници који су радили на припреми одласка (ПОП 1 и ПОП 1п) за свако дијете;
- родитељи (ПОП 2 и ПОП 2п) за свако дијете и
- дјеца узраста од 10 године и више (ПОП 3 и ПОП 3п).

У упитнику које су попуњавали стручни радници је одговарано на питања о нивоу угрожености породичног домаћинства водом, да ли је било проблема због одвајања дјетета од родитеља у току трајања поплаве, као и о мјесту боравка дјетета и чланова домаћинства у вријеме непогоде. За пројекат "Социјализација дјеце РС -2014." је постављено питање да ли је одлазак у Кумбор био планирана активност (дијете на основном списку и списку замјена) или је дијете накнадно укључено у Пројекат из разлога угрожености и степена оштећења домаћинства поплавом.

Родитељи и дјеца су одговарали на питања о нивоу заинтересованости за учешће у Пројекту, жељи за одвајањем и евентуалним амбивалентним тенденцијама у вези са одлуком за учешћем и које су се јављале током боравка у Кумбору и Пољској. Такође, разматрала се одлука у вези са учешћем и утисцима из данашње перспективе (пар мјесеци након учешћа у пројектима). Родитељи су додатно одговарали на питања о уоченим промјенама понашања код дјетета у току и након поплава, а прије одласка и након повратка.

Упитници су попуњавани у кућном амбијенту, просторијама центра за социјални рад или школама. Примјењене су методе дескриптивне (описне) статистике.

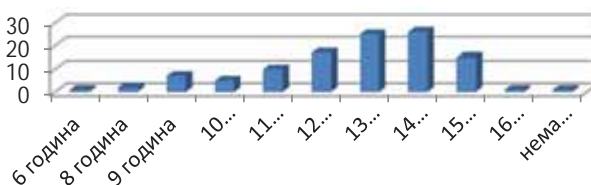
I Резултати- за оба пројекта:

Социо –демографски подаци

Дјеца обухваћена пројектима су претежно узраста од 11 до 15 година (82%) односно номинално 105.

Графикон број 1. -Узрасна доб дјеце у пројектима

Старосна структура дјеце

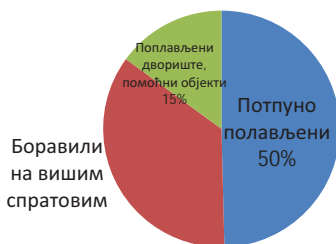

Од родитеља се раније није одвајало 25,6%, а ако су се одвајали то је најчешће био одлазак код родбине (68,4%), ескурзија (19%) и учешће у пројекту “Социјализација дјете РС” (10,5%). У групи са њима је најчешће било познато лице (78,1%), а то су у главном били пријатељи, родбина, комшије, кумови (76,%). Припадали су категорији социјално угрожених категорија (52,6%), Током поплаве, 58% дјете се није одвајало од родитеља.

Стање угрожености домаћинства за вријеме поплава и одвајање од родитеља.

Од укупног броја испитаника, 50% је било потпуно поплављено и није могло да борави у кућама, 35% је било поплављено, али су боравили у вишим спратовима куће, док су код 15% били поплављени помоћни објекти, а вода није улазила у кућу, односно код 85% дјете-учесника, вода је била у стамбеним објектима.

Графикон број 2. Ниво угрожености домаћинства поплавом

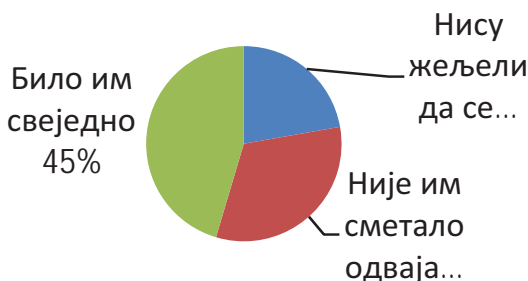
Реакција на информацију о учешће у пројектима (на сепарацију на одвајање)

Према родитељским запажањима, 77% дјете се обрадовало када је чуло да ће путовати, 21% се радовало, али им је било жао због одвајања, 1% није желило да се одваја, док 1% није показивало никакву реакцију.

Ако посматрамо наводе дјете, учачамо одређења неслагања са родитељима, тако да дјете наводе да се 67% обрадовало, 26% се радовало али им је било жао да се одвајају, 6% је било свеједно, а 1% није жељело да иде.

На директно питање да ли су жељели да се одвају од чланова породице, 33% је одговорило да им је било свеједно, 33% није сметало одвајање, док 22% дјете није жељело да се одваја.

Графикон број 3 - Реакција на одвајање - дјете

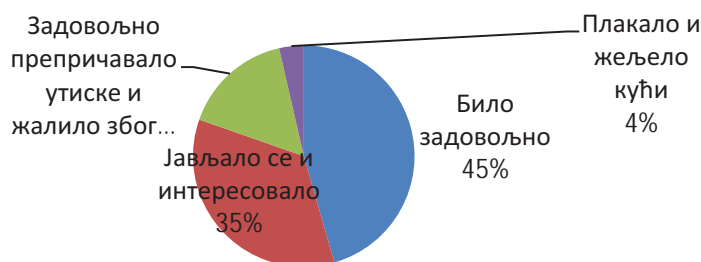
Током поплава и непосредно након њих, родитељи код 52% нису

примијетили упадљиве промјене у понашању, а ако их је било најчешће су били проблеми одвајања 25,4%, проблеми са спавањем (буђење ноћу) 13,4%, потреба за пажњом 11,9%, већа забринутост 10,4%, већа сарадња 9%, шутљивост 7,5% .

Реакције дјеце током боравка у Кумбору и Пољској и након повратка

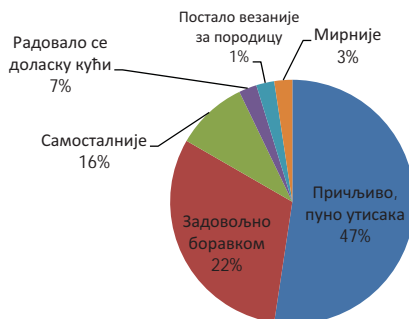
Према родитељским наводима, током боравка 45% дјеце је изражавало задовољство боравком, 35% је било задовољно, али редовно се јављало и интересовало се за стање код куће, 16% је задовољно препричавало утиске али је и жалило због раздвојености, 4% је плакало и жељело је кући.

Графикон број 4 –Утисци током боравка –мишљење родитеља

Дјеца¹ кажу нешто другачије, 39% дјеце наводи да им је током боравка било лијепо, али су и жалили због одвојености од својих, 31% је било добро због дружења, 13% наводи да им је било лијепо на тренутке, али су често размишљали о својима, 8% сматра да је боравак предуго трајао (Пољска), 7% није размишљало о кући, а по 1% тешко је могло да се забавља са другом, знајући да су њихови у ванредним условима и нису се могли наивећи, жељели су кући.

Графикон бр 5. Утисци током боравка-мишљење дјеца

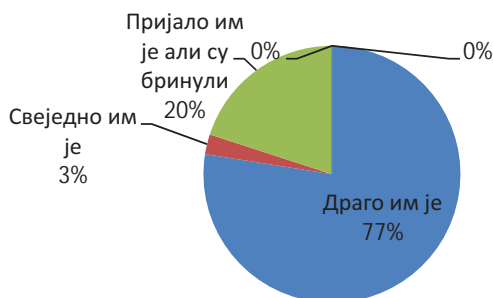
Након повратка кући, 47% дјеце-учесника било је причљиво и пуно позитивних утисака, 22% је било задовољно боравком, код 16% је уочена већа самосталност, 7% се радовало повратку кући, 3% је било мирније или није показивало промјене, док је 1% постало везаније за породицу.

¹ подаци се односе на дјецу са 10 и више година која су попуњавала упитник

Дјеца 86% кажу да је учешће у пројектима за њих било дивно искуство и да би ишли поново, 7% сматра да је искуство било тешко због одвајања, али би ишло поново, 6% наводи да је боравак био искуство о којем свима причају, али да не би ишли поново, 1% није навело став у вези са боравком.

У вријеме истраживања (пар мјесеци касније) 77% дјеце наводи да им је драго што су их родитељи послали на пут (Кумбор, Пољска), 20% сматра да им је пријало напуштање поплављеног подручја, мада су бринули због својих, 3% каже да им је свеједно.

Графикон број 6. –Оцјена одласка из данашње перспективе

Да је одлазак у Кумбор и Пољску, дивно искуство и да би радо ишли поново, одговорило је 70% дјеце од укупног броја дјеце (33) која се раније нису одвајала, док је 6% рекло да не би ишли поново.

Код дјеце са којима је у групи био ближи сродник 90,5% (од 21) наводи да је путовање било дивно искуство и да би радо ишли поново, док 5% наводи да не би ишло, остали се не изјашњавају (5%).

Закључак:

Уопште говорећи, дјеца-учесници су доживјели учешће у пројектима као пријатно искуство, које би радо поновили, иако је одређени број дјеце био забринут због збивања у вези са породичним домаћинством након поплава те је жалило што и други чланови домаћинства нису са њима. Код већине дјеце се биљеже позитивне промјене у понашању, које су допринијеле тренутном лакшем превазилажењу проблема, узрокованим поплавама. Из данашње перспективе већина родитеља је задовољно одлуком што је укључило дјецу у пројекте, чак и у случајевима када се дијете није слагало са тиме. Потврду да су добро одлучили, дале су им позитивне промјене у понашању дјетета, након повратка, али и жеља дјетета да понови наведено искуство.

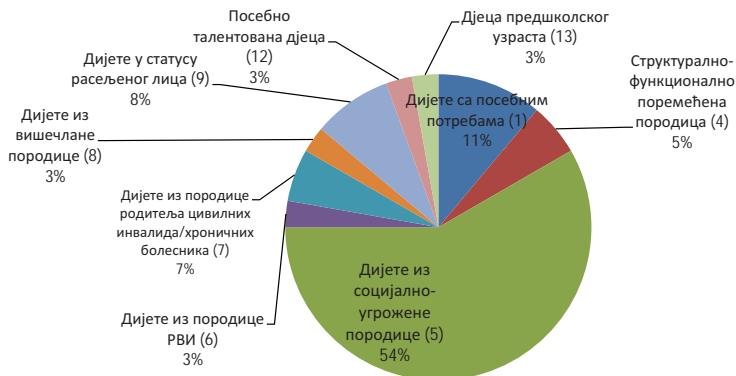
У наредним редовима ћемо приказати резултате истраживања, а акценат ће бити на пројекту “Социјализација дјеце Републике Српске -2014.”

II Пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске-2014" -компаративно са боравком дјеце у Пољској

Социо -демографски подаци

У Пројекту, претежно била су дјеца узраста од 11 до 15 година 75,5%, односно 35 од 51 учесника, која су анкетирана. Дјеца су најчешће долазила из социјално угрожених породица (54%).

Графикон број 7 -Категорије дјеце учесника у Пројекту из поплавлених подручја

Стање угрожености домаћинства за вријеме поплава и одвајање од родитеља

Од укупног броја учесника, 38% је било потпуно поплављено и није могло да борави у кућама, 25% је било поплављено, али су боравили у вишим спратовима куће, док су код 36% били поплављени помоћни објекти, а вода није улазила у кућу, односно код 63% дјеце, вода је била у стамбеним објектима. Ако посматрамо ниво угрожености у односу на дјецу која су путовала у Пољску, уочавамо да је стање домаћинства код дјеце која су путовала у Кумбор, знатно повољније у односу на дјецу у другом Пројекту.

Табела број 1. -Упоредни подаци о нивоу угрожености домаћинства дјеце учесника у Пројектима

Питање:	Одговор:	Кумбор	Пољска
поп1/6: Стамбени објекти су били у потпуности поплављени:	а) да, није се могло боравити у њима	38%	57%
	б) да, боравило се на вишим спратовима	26%	42%
	в) не, вода је ушла у помоћне објекте/двориште	36%	1%

Посматрајући овај податак по општинама, добијамо податке према којима је стање у Добоју било најтеже, по овом основу, те да је вода била у кућама код све дјеце учесника Пројекта.

Табела број 2. -Упоредни подаци о нивоу угрожености домаћинства у вријеме поплаве

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп1/6: Стамбени објекти су били у потпуности поплавени:	а) да, није се могло боравити у њима	29%	46%	67%
	б) да, боравило се на вишим спратовима	18%	36%	33%
	в) не, вода је ушла у помоћне објекте/двориште	53%	18%	

У вријеме поплаве, дјеца су најчешће била у породичној кући са осталим члановима домаћинства 48% што је и очекивано обзиром да код значајног броја, вода није ушла у кућу или су могли боравити на вишим спратовима, 24% је боравило код родбине/пријатеља са осталим члановима домаћинства, 15% је било код родбине/пријатеља без родитеља, а 4% у колективном смјештају са родитељима.

Табела број 3. –Упоредни показатељи о смјештају дјеце за вријеме поплава

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп1/8: За вријеме поплаве дијете је било смјештено:	а) код родбине/пријатеља заједно са осталим члановима домаћинства	4%	40%	67%
	б) код родбине/пријатеља само или са браћом/сестрама али без родитеља	8%	20%	33%
	в) у колективном смјештају заједно са осталим члановима домаћинства	8%	-	-
	г) остало	16%	-	-
	д) не, боравило је у породичној кући са осталим члановима домаћинства	64%	40%	-

Током поплава 70% дјеце се углавном нису одвајала од родитеља што је повољнији проценат у односу на дјецу која су била у Пољској.

Табела број 4. -Упоредни подаци одвајање дјеце током трајања поплава

Питање:	Одговор:	Кумбор	Пољска
поп1/7: Током поплаве дијете је одвајано од родитеља:	а) да	30%	49%
	б) не	70%	51%

Међутим, ако посматрамо по општинама, поново сазнајемо да је ситуација значајно неповољнија код дјеце из Добоја и да је 67% дјеце било одвајано од родитеља у току трајања поплава.

Табела број 5 - Упоредни подаци по општинама о одвајању дјеце током трајања поплава по општинама/градовима

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп1/7: Током поплаве дијете је одвајано од родитеља:	а) да	24%	25%	67%
	б) не	76%	75%	33%

Посматрајући Пројекат као редовну активност, која је била планирана прије поплава, добијамо податак да је већина дјеце, 80% била предвиђена за учешће у Пројекту (били су на основном или списку замјена), те се учешће може сматрати једним од фактора нормализације активности након ванредне ситуације. Ипак, подаци су нешто другачији у Добоју у којем је 50% дјеце укључено након поплава у Пројекат.

Табела број 6. - Компаративни преглед по општинама планираног учешћа у Пројекту

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп1/3: Након састанка регионалне комисије дијете је било:	а) на основном списку	78%	91%	50%
	б) на списку допуна	4%	9%	-
	в) укључено након поплаве	18%		50%

Реакција на информацију о учешћу у Пројекту (на одвајање)

Већина дјеце² 67% се обрадовала након информације да ће учествовати у Пројекту, 27% се обрадовало, али им је било жао што оставља своје, док је за 6% било свеједно. Међутим, према мишљењу родитеља, 80% дјеце се обрадовало, а 20% се радовало иако ми је било жао због одвајања од својих.

Ако посматрамо одговоре дјеце по општинама, ситуација се нешто мијења. Наведени податак можемо посматрати у контексту времена саопштавања (прије -послије поплава), о учешћу у Пројекту.

² подаци се односе на дјецу са 10 и више година која су попуњавала упитник

Табела број 6. -Приказ по општинама реакције дјече на информацију о учешћу у Пројекту

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп3/1: Када су ми рекли да ћу путовати у Кумбор:	а) обрадовао сам се	78%	64%	17%
	б) обрадовао сам се али ми је било жао што остављам своје	18%	36%	50%
	г) било ми је свеједно	4%		33%

Одговорајући на питање о жељи за одвајањем, одговори су нешто другачији, па је већи проценат дјече која су навела да није жељело да се одваја (30% Бијељина, 25% Шамац и Добој 50%) што може да говори о јачини амбивалентних тенденција дјече у тренутку саопштавања информације. Са друге стране, због негативне формулације самог питања ("Нисам желио...") овај одговор је замагљен и треба га узети са резервом.

Сходно наведеном, подаци по мјестима пребивалишта, говоре да дјеца из Добоја чешће нису жељела да се одвајају од родитеља, што није неочекивано с обзиром да су укључени у Пројекат након поплаве тако да су били свјесни ситуације у којој се породица налази, а путовање није био раније планирано.

Разматрајући податке о уоченим промјенама у понашању, евидентирано да је код дјече из пројекта "Социјализација.." мање уочено ових манифестација него код дјече која су путовала у Пољску.

Табела број 8. Промјене у понашању компаративно Кумбор и Пољска

Питање:	Одговор:	Кумбор	Пољска
поп2/3: У односу на вријеме прије поплаве, а у вријеме и непосредно након поплава, дијете:	а) будило се чешће ноћу него раније	2%	11%
	б) није жељело да се одваја од чланова породице	11%	16%
	в) мање се играло са другом дјецом	2%	-
	г) постало је шутљиво, тихо	2%	5%
	д) агресивно	2%	-
	ђ) забринuto	4%	7%
	ж) плачљиво	-	4%
	з) плашљиво	-	1%
	к) да прича у сну/хода	2%	-
	л) било је сарадљивије, мирније	9%	3%
	м) тражило је више пажње него раније	7%	7%
	н) није било упадљивих промјена	59%	46%

Упореди приказ по општинама поново даје неповољнију слику и по овом основу у Добоју

Табела број 9. -Компаративно промјене у понашању по општинама

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп2/3: У односу на вријеме прије поплаве, а у вријеме и непосредно након поплава, дијете:	а) будило се чешће ноћу него раније		8%	
	б) није жељело да се одваја од чланова породице	18%		17%
	в) мање се играло са другом дјецом	5%		
	г) постало је шутљиво, тихо		9%	
	д) агресивно	4%		
	ђ) забринуто	4%		
	к) да прича у сну/хода	4%		
	л) било је сарадљивије, мирније	4%		33%
	м) тражило је више пажње него раније	9%		17%
	н) није било упадљивих промјена	52%	83%	33%

Реакције дјече у току боравка и након повратка у мјесто пребивалишта

Упоредијући резултате по општинама (табела број 9.), уочавамо да је дјецу из Добоја било лијепо, али и да су била свјесна ситуације у којој су оставили остале укућане, те су често размишљали о њима и било им је тешко због тога. Такође, код ове дјече забиљежен је страх од велике воде и кише.

Табела број 10. - Компаративни приказ по општинама дјечијег доживљаја Пројекта током трајања

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп3/4: За вријеме боравка на мору:	а) било ми је лијепо, али и жао што нисам са мојима и не могу да им помогнем	39%	46%	33%
	б) нисам могао да се навикнем и желио сам кући	4%		
	в) било ми је лијепо на тренутке али сам често размишљао о мојима (како им је тешко)	9%	9%	33%
	г) било ми је добро због дружења	39%	36%	
	ђ) нисам пуно размишљао о кући	9%	9%	
	ж) плашила ме је велика вода и киша			34%

Након повратка, *родитељи* наводе да је дијете било причљиво и пуно (позитивних) утисака 59%, задовољно боравком 31%, примјетили су да је самосталније 10% ... Поредићи утиске дјеце која су боравила у Кумбору са утисцима дјеце из Пољске уочава се да је ниво манифестованог задовољства код дјеце из Кумбора нешто већи иако су материјални услови у Пољској били бољи него у Кумбору.

Табела број 10. -Упоредни показатељи дјечијих доживљаја Пројекта према запажањима родитеља

Питање:	Одговор:	Црна Гора	Пољска
поп2/5: Након повратка дијете је било:	а) причљиво, пуно утисака	52%	46%
	б) задовољно боравком	31%	18%
	в) радовало се што је напокон код куће/ноћно буђење је било рјеђе	3%	9%
	г) мирније	2%	4%
	д) самосталније	10%	19%
	ђ) везаније за породицу	2%	
	ж) није било промјена у односу на вријеме прије боравка		4%

Дјеца³, (85%) кажу да им је боравак у Кумбору дивно искуство и да би радо ишли поново, за (10%) био је тежак због одвајања од својих, али да би ишли поново, док (5%) каже да, иако је то искуство које дијеле са другима, ипак не би ишли поново. Анализирајући по градовима, видљиво да је дјецу из Добоја чешће одвајање тешко пало, али да их то не би спријечило да иду поново.

Табела број 11. -Компаративни приказ дјечијег доживљаја Пројекта

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
поп3/5: Боравак у Кумбору је:	а) дивно искуство и радо бих ишао поново	91%	91%	50%
	б) искуство о којем свима причам, али не бих ишао поново	9%		
	в) био тежак због одвајања од мојих, али бих ишао поново		9%	50%

³ подаци се односе на дјецу са 10 и више година која су попуњавала упитник

И на крају, са временске дистанци од пар мјесеци, 80% дјеце је драго што су путовали у Кумбор, 16% је пријало што су напустили поплављено подручје, иако су бринули због својих док 4% каже да им је свједно. Укупно посматрајући нешто је већи ниво испољеног задовољства (99%) код дјеце која су путовала у Пољску, мада је већи број дјеце која су бринула због својих него код дјеце која су путовала у Кумбор (23%).

Табела број 12. -Упоредни показатељи нивоа задовољства након пар мјесеци код дјеце из Кумбора и Пољске

Питање:	Одговор:	Црна Гора	Пољска
ПОП3/6: Данас када размислим:	а) драго ми је што су ме родитељи послали у Црну Гору/Пољску	80%	76%
	г) свеједно ми је	4%	1%
	д) пријало ми је што сам напустио поплављено подручје иако сам бринуо због мојих	16%	23%

Поредећи ове податке према мјесту пребивалишта, проналазимо да је број дјеце којој је свеједно због одласка у Кумбор, највећи у Добоју. Имајући у виду, начин одласка, наведени податак није неочекиван.

Табела број 13. - упореди приказ према мјесту пребивалишта ниво задовољства дјеце након пар мјесеци

Питање:	Одговор:	Бијељина	Шамац	Добој
ПОП3/6: Данас када размислим:	а) драго ми је што су ме родитељи послали у Кумбор	95%	73%	16%
	б) свеједно ми је	5%		17%
	в) пријало ми је што сам напустио поплављено подручје иако сам бринуо због мојих		27%	67%

Завршна разматрања:

Дјеца – учесници пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске-2014." са поплавом угрожених подручја, у највећем броју случајева су била планирана за учешће у Пројекту, те се сама активност може сматрати једним од фактора нормализације, након временске непогоде и ванредне ситуације.

Такође, ниво угрожености домаћинстава у породицама дјеце - учесника је био нешто мањи, него код дјеце која су путовала у Пољску, али није био безначајан. Узимајући у обзир временски контекст када је дјецци саопштено да ће путовати у Кумбор, претежно прије поплава, није изнеђујући висок постотак радовања дјеце. Ситуација је нешто другачија у Добоју, јер су дјеца претежно укључена у Пројекат након поплава, баш из разлога високог нивоа угрожености породичног домаћинства, гдје је дјечије радовање због путовања обојено жали због остављања својих најближих, у таквим условима. Код дјеце из Добоја биљежи се и већи број негативних испољених промјена у понашању, у вријеме и непосредно након поплаве, првенствено сепарационих проблема. Наведено је свакако повезано са тежином страдања породичног домаћинства у поплавама, јер су код све дјеце стамбени објекти у којима живе били у води, а планирани боравак у Кумбору је био три мјесеца након непогоде, када се могао објективније сагледати степен оштећености објеката, висина неопходних улагања за њихов поправак, као и да се оцијени вриједност пружене помоћи у санацији и брзина опоравка.

Поређећи податке о промјени у понашању уочава се да су проблеми код дјеце која су путовала у Пољску били већи, него код дјеце која су путовала у Кумбор.

Током боравак дјецци је углавном било лијепо, иако су код мањег броја била присутна и непријатна осјећања туге, што нису са својима и бриге због услова у којима су остали.

Након повратка, дјеца су била пуна утисака, причљива, задовољна, а одређени број се радовао повратку кући.

Уочене позитивне промјене у понашању дјетета, након повратка су помогле родитељима да превазиђу своја амбивалента осјећања због одласка дјетета (задовољство и брига) и дале су им потврду да су добро поступили.

Дјеца најчешће оцјењују боравак у Кумбору као дивно искуство које би поновили, а ово искуство би поновила и дјеца којима је одлазак тешко пао због одвајања од родитеља.

Из данашње перспективе, према њиховим наводима, дјецци је драго што су боравила у Кумбору и пријало им је што су на неко вријеме напустили поплављена подручја, иако су се бринули због осталих укућана.

Закључак:

Сходно наведеном, добијени резултати указују да је боравак у Кумбору за дјецу – учеснике из подручја угрожених, мајским, катастрофалним поплавама, позитивно искуство, које их је додатно оснажило у новонасталим околностима.

Уопштено говорећи, а полазећи од ванредних околности и појачаних проблема због одвајања од најближих код дјеце, изазваних поплавама, можемо закључити, на основу добијених података истраживањем да је учешће у пројекту "Социјализација дјеце Републике Српске-2014." имало позитивне ефекте на дјецу-учеснике из поплавама угрожених подручја.

***Стручна служба Фонда,
Одјељење за аналитичко-информативне
и развојне послове Фонда***

ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту
Пројекат
“Социјализација дјеце Републике Српске 2014.”

Публикација
“Социјализација 2014.” у вртлогу поплава

Приредили публикацију
Стручна служба Фонда:
Мр Јованка Вуковић, дипл. социјални радник
Слађана Трифуновић, дипл. психолог
Марко Милисав, дипл. политиколог

Лектор и коректор:
Неђељко Крављача, професор

Компјутерска обрада и штампа
МОЈИЋ д.о.о
Павловића пут бб Бијељина
+ 387 (0)55 418 000
www.mojic.com

Издавач:
ЈУ ЈАВНИ ФОНД ЗА ДЈЕЧИЈУ ЗАШТИТУ
Јерменска 1а, Бијељина
+ 387 (0)55 490 310
jfdz@teol.net
www.jfdz.org
за Издавача, Момир Попић, Директор

Тираж
500 ком.

*Фотографисање дјеце-учесника у Пројекту и објављивање дјечијих
фотографија у Билтену и тиме на насловној страни је
уз писану сагласност родитеља или старатеља*